НЕМОЈТЕ НАС ЗАБОРАВИТИ

ГАЛЕРИЈА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

131

МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА

ВОЈНИ МУЗЕЈ
MILITARY MUSEUM

НАРОДНИ МУЗЕЈ ШАБАЦ

Васа Ешкићевић предаје слику престолонаследнику Александру

С лева на десно: Ешкићевић сликар, Љ. Јовановић, Њ. В. Престолонаследник, мајор Павле Јуришић, Војвода Мишић, Министар војни ђенерал Б. Терзић

Ратни албум, Војна академија Београд, ЦБВНДИ - 82013

НЕМОЈТЕ НАС ЗАБОРАВИТИ

Београд 2014

НЕМОЈТЕ НАС ЗАБОРАВИТИ

Назив изложбе је и наслов књиге ратног дневника српског официра и добровољца у Првом светском рату Милана Вакањца. Све време рата његов ратни друг и пријатељ Никола Милеуснић подстицао га је да пише забелешке из којих је касније и настала ова књига. На Солунском фронту, пред крај рата, у одсудном тренутку, написао је на папирићу поруку младима који ће после њих живети.

„Ми, ратни добровољци, давали смо све од себе, жртвујући и своје животе на бојиштима. Следећег дана ће опет многи наши погинути на бојним пољима. Но, и после нас ће бити ратова, али ви, млади, школарци, ђаци, када будете стасали за рат и борили се за слободу и друкчије идеје водиље него што су данас наше, понесите у својим срцима самопрегор добровољаца и НЕМОЈТЕ НАС ЗАБОРАВИТИ.“

(Милан Вакањац, Немојте нас заборавити, Институт за савремену историју, Београд 1997)

Гордана Буловић

ВАСА ЕШКИЋЕВИЋ

академски сликар

Ириг, 1/13. јануар 1867 – Нови Сад, 21. јануар / 3. фебруар 1933.

Биографија академског сликара Васе Ешкићевића одавно је написана. Требало је само отклонити деценијску прашину са аутобиографских рукописа и текстова о њему, а затим сачекати обележавање сто година од почетка Првог светског рата, да бисмо се сетили овог сликара и поново га упознали. Он није као већина српских сликара студирао у Минхену и Паризу, што је било уобичајено крајем XIX и почетком XX века, него је звање академског сликара стекао на Императорској академији уметности у Петрограду у Русији.

Даровитог уметника и његову песничку и уметничку природу најпотпуније је приказао његов пријатељ др Јован Савковић. „Ако је тачно рећи да се песник од обичних смртника разликује, пре свега, бујном машту и сањарењем, које понекад иду до визионарства, и појачаном чувственошћу, онда се за Ешкићевића може мирне душе рећи, да је у целом своме бићу, и унутрашњем и спољашњем, носио све склоности рођеног поета. (...) Високо сведено чело, дуга коса која је до смрти остала, иако проседа скоро младићки бујна, висока крута руска крагна, коју никада није остављао; талијански шешир, с једне стране нешто подигнут. Била је то глава и лице, које се у нашој средини, мирних и уравнотежених маловарошана, ретко сретају...“[1]

У Рукописном одељењу Матице српске чувају се ратне скице, ратни дневник и аутобиографија Васе Ешкићевића.[2] Повезујући догађања у животу овог уметника, на основу докумената, можемо склопити слику о тешком и трновитом путу, за који сâм каже, у аутобиографији, да га „готово сви уметници морају превалити у свом животу“.

Аутобиографију Васа Ешкићевић пише у Новом Саду, 20. августа 1931. године, својеручно, писаним ћириличним словима на три листа хартије. „Писати о себи то је ни више ни мање него одшкринути тешке замандаљене двери прошлости, ... повући крајичак спуштене завесе и у једном тренутку поново преживети све оно, што је већ давно прохујало

[1] Ј. Савковић, *Читуља Васа Ешкићевић, академски сликар*, Гласник историјског друштва у Новом Саду, 16, VI, 3 (1933), 423–436.

[2] Ратне скице, инв. бр. РОМС М.10447, Ратни дневник, инв.бр. РОМС М.10.442, Аутобиографија, инв. бр. РОМС М.17763.

и ако – незаборављено...“ Рођен је у фрушкогорском месту Ириг. „Отац ми се звао Коста, а мати Љуба из села Буковца (Срем). Још као дете истицао сам се прецртавањем ликова српских јунака из календара и других илустрованих листова. После одлично свршене основне школе у мом родном месту, ја сам одмах дошао у сукоб са мојим оцем и његовим назорима у погледу мог даљег образовања, сукобила су се два схватања и та неравноправна борба свршила је на моју штету.“ По сопственим речима, таленат је наследио од оца, човека који је познавао „многе занате“, а нарочито пушкарски и био познат по украшавању оружја необичним орнаментима. Иако је био добар ђак, „благодареħи необично јаком памћењу“, уместо Карловачке гимназије, мимо своје воље, завршио је берберски занат и као калфа, радио је у Иригу кратко време. „На раскршћу и без опредељеног занимања“, вођен потребом да се бави уметношћу, напустио је Ириг и преко Новог Сада и Београда стигао у Беч да би учио сликарство. Испоставиће се касније да је ова одлука седамнаестогодишњег младића одредила његов животни и уметнички пут.

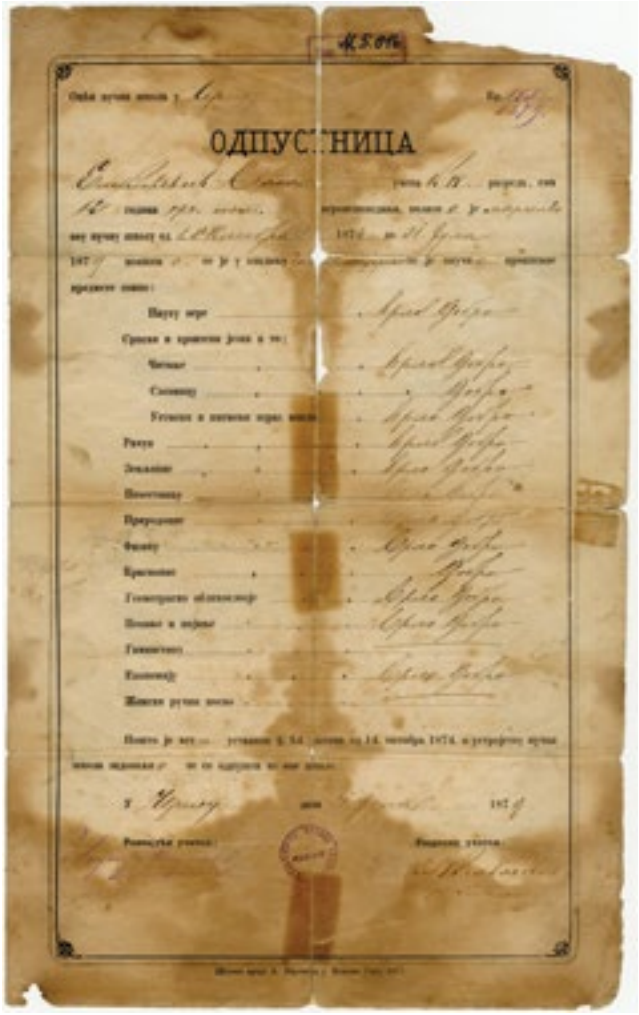
ОДПУСТНИЦА

Сведочанство Васе Ешкићевића о завршеном четвртом разреду Опће пучке школе у Иригу 1879.
РОМС М 5.016

Након три године проведене у Београду, где је радио код позоришног власуљара Араницког, упоредо марљиво цртао и спремао се да положи први и други разред гимназије, отишао је у Беч и учио сликарство у приватној сликарској школи, за коју сâм каже да му је мало тога дала. „У то време упознао сам се са болешљивим Јосифом Фалтом, који је те године свршавао бечку Академију уметности, који ми је био први и прави, иако кратко време учитељ.“ Под Фалтиним утицајем и сâм је покушао да добије материјалну потпору из фонда Матице српске, али је те 1893. године она додељена потоњем литографу Милану Бороjевићу. Ипак, уметничке вештине Васе Ешкићевића нису остале непримеħене. Бечка штампа се о њему веома похвално изражавала. Враħајући се из Беча за Ириг, у време распуста 1893. године, Ешкићевић је у Текелијануму, стецишту интелектуалних снага српског народа, упознао руског проту Теофана Николајевича Кардашева, који је о Васином раду увелико читао у објављеним текстова. Тај човек, „дивна словенска душа“, предложио му је да своје уметничко усавршавање настави у Петрограду, обеħавши му да ħе обезбедити и државну стипендију.

Тек доласком у Петроград, овај већ двадесетшестогодишњи младић могао је у потпуности да се оствари као уметник. Како за Академију уметности није имао предспрему, прво је уписао Државну уметничку школу како би могао добијати стипендију, а пошто је свих пет разреда за три године завршио, ступио је у школу кнегиње Тенишеве[3], где су, под руководством великог руског уметника и професора Императорске академије уметности Иље Јефимовича Рјепина, обучавани њени васпитаници. Након успешно положеног пријемног, „конкурсног", испита, 1900. године постао је редовни студент Императорске академије уметности, где му је професор Рјепин предавао историјски, а Франц Рубо ратни жанр. Ту је завршио све „течајеве" (педагошки, нижи и виши), а током студија почео је да ради као наставник у средњој школи. Године 1908. успешно је положио завршне испите. На основу изложене слике *Забајкалски козаци у манџурским кланцима* добио је диплому академског уметника и сребрно одличје. Петнаест година трајало је његово школовање у Русији, а завршило се када је већ имао четрдесет једну годину.

О Ешкићевићевим радовима, излаганим на уметничким изложбама у Петрограду и Москви: *Смрт ђакона Авакума*, *Музиканти скитнице*, *Дахије*, *Уочи српског устанка под Карађорђем*, *Далеки снови*, *После боја* (сцена из руско-јапанског рата), руска критика се „увек симпатично изражавала". Сâм Ешкићевић је сматрао да су му најуспелија дела: *9. јануар 1905. (поп*-Гапонова буна) и *Велики четвртак у XVI веку, Далеки снови*, *На Неви*, *Негдашњи људи*, *Аутопортрет*, *Пејзаж*... Његови радови били су репродуковани у великим тиражима и као такви присутни у многим руским домовима.

Новчане тешкоће су овог уметника често пратиле. Пошто је, по његовим речима био веома успешан „у угљем цртању портрета према фотографијама", то му је доносило сигуран пристојан приход како у Београду и Бечу тако и у Иригу, док се припремао за пут у Петроград. Пред одлазак из Ирига 1893. године, Ешкићевић је дошао у манастир Гргетег да се поздрави са архимандритом Иларионом Руварцем. Том приликом Руварац му је рекао: „Радујем се што ћеш у Русију и гледај да не станеш на пола пута, па макар понекад и гладовао, само Академију сврши, а када ти догоре до ноката, ти ми се обрати писмом па ћу ти колико могу послати,

[3] Марија Клавдијевна Тенишева била је и сама уметник, мецена и оснивач уметничке школе, која је тада окупљала значајне и занимљиве петроградске уметнике. Осим у Петрограду, отворила је уметничку школу и у Смоленску. У ове школе су само одабрани, најталентованији ученици примани и бесплатно подучавани. Дела која је годинама сакупљала поклоњена су касније Руском државном музеју.

а сада ево ти на пут сто форинти, нека ти се нађе – далек је то пут.“[4] На почетку својих студија у Петрограду Ешкићевић је добијао новчану помоћ од куће, 10 форинти месечно. Чак су и поједине српске породице у Иригу хтеле новчано да помогну уметниково школовање. Но, добивши руску државну стипендију од 35 рубаља месечно, Ешкићевић је понуђену помоћ својих земљака одбио.

Када је букнуо Први светски рат, Васа је све оставио у Русији и преко Одесе и Ренија Дунавом стигао у Србију. Као добровољац у Српској војсци, провео је свих пет година на ратишту.

Када је почео Аустро-Српски рат, ја сам отишао у српско посланство у Петрограду и прешао у српско поданство, а 15-ог августа 1914. год. дошао у Србију и одмах поднео Војном министарству молбу да ме назначе у какав дивизијски штаб као ратног сликара.

Кроз неколико дана одговорено ми је да су сви штабови већ попуњени ратним сликарима, али да је прека потреба да одем у Руски инжињерски Одред који је стигао у Ћуприју, пошто савршено говорим руски.

Ја сам одмах одпутовао у Ваљево и јавио се Врховној команди, која ме је својим актом Ађ.Бр. 20244 као обвезника чиновничког реда упутила у пом. Одред, у Ћуприју, где сам остао све док непријатељ није ушао у њу. 20-тог децембра дошао сам у Скадар где ме је начелник инжињерије разрешио даље дужности, и упутио Врховној Команди, која ми је дала нов пасош и предложила да се пред новом офанзивом поново јавим ако желим.

Пошто сам провео у Рими 6 месеци и разрађивао мотиве из овог нашег великог и историског рата, ја сам јуче допутовао на Крф, и молим Господина Министра да ме изволи назначити у какав штаб као ратног сликара, како би као сведок ове титанске борбе, од које зависи не само ослобођење наше потлачене отаџбине, него и судбина целокупног нашег племена – могао овековечити поједине значајне епизоде.

У случају да и овом приликом не буде слободних места за мене као ратног сликара (што би ми било врло жао) онда молим Господина Министра да ме као таквог изволи назначити у ову нову дивизију која се спрема да пође у Русију, пошто савршено говорим руски (и немачки) те ћу и као такав моћи користити нашем народу у овим судбоносним данима.

С одличним и дубоким поштовањем

Васа Ешкићевић

Крф 13 Јуна 1916.[5] *акад. сликар*

[4] Ј. Савковић, наведено дело, 430.

[5] Војни архив Београд, АВИ, Пописник 3, кутија 151, фасцикла 14, документ 6/12, лист 1.

У истом документу стоји да је Штаб Врховне команде, Оперативно одељење, донео решење бр. 2461 од 31. 06. 1916. године да се за ратног сликара Штаба Прве армије одреди академски сликар Васа Ешкићевић. Ово решење потписао је начелник Штаба ђенерал Петар Бојовић.

Проучавајући његове ратне скице (81 лист) које се чувају у Рукописном одељењу Матице српске, очито истргнуте из различитих нотеса ратног дневника, можемо хронолошки пратити и пут повлачења Ешкићевића са својом ратном јединицом из Србије 1915. године. Кренувши из Ћуприје, преко Рожаја, Берана, Андријевице и Подгорице стигао је у Скадар 20. децембра 1915. године, а већ 5. јануара 1916. године је у Италији у пристаништу Сан Ђовани ди Маре. Од јула 1916. године као ратни сликар Прве армије боравио је све време на Солунском фронту, скицирао и сликао призоре рата, пределе у Македонији, ослобођење Битоља и Велеса.

Поред сликарстава, Васа Ешкићевић се у току рата бавио и фотографијом. У његовом ратном дневнику чак постоји и белешка о примљеном фотографском материјалу за Топографски одсек Прве армије, од 2. IX 1916. где задужује „један апарат формата 9 × 12 cm, три касете за плоче и једну касету за планфилм, један фењер и шест туцета плоча". Фотографије које је начинио Ешкићевић чувају се у Војном архиву и у Војном музеју у Београду. Снимао је руски одред у Ћуприји, са којим је био од самог почетка рата, као и ратна дешавања у источној Србији 1915.[6] Наредне године Васа Ешкићевић је био на Крфу и снимао војнике Моравске дивизије при транспорту за Солун, а из 1918. године сачуване су фотографије на којима је снимио Прву армију на Солунском фронту. На фотографијама са Драгомиром Глишићем[7], такође ратним сликарем, Ешкићевић је у униформи српског војника, коју је са поносом носио и у Новом Саду и неколико година после ослобођења.

За време рата бележио је догађаје. У једној од свезака дневника, као мото, стоје речи Доситеја Обрадовића „Ја ћу писати за ум, за срце и за нарави чловеческе, за браћу Србље којега су год они закона и вере". Рукописно одељење Матице српске чува ове дневничке записе. Под истим инвентарним бројем налази се пет исписаних и исцртаних нотеса и један табак хартије. Записи прате дешавања у периоду од 1916. до краја 1919. Садржај дневника је разнородан (записи са фронта, речник италијанског језика, преписан део Горског вијенца, мисли писаца, скице, курс цртања у Новом Саду). Писао је на српском и руском језику. Странице дневника нису пагиниране, а рукописне белешке и даље чекају да буду озбиљно ишчитане и проучене.

Васа Ешкићевић се припрема да фотографише заробљене бугаре након офанзиве 1918. (I армија, Дунавска дивизија).
Војни музеј Београд, Р – 7501

[6] М. Зековић, Марина, *Ратни сликари, фотографи аматери и дописници фотографи у српској војсци 1914–1918*, Београд, Војни музеј, 2001, 60–61.
[7] Војни музеј Београд, Збирка фотографија Р 7522, Р 7524.

Битољ, 25. и 26. јули 1918.

Опет наступи ноћна тајанственост и тишина, само можда око батерија и наших и непријатељских по неко стење тешко дише и неразумљивим језиком неког дозива или последњи пут помиње нечије име мајке оца жене детета. Преко дана обична топовска пуцњава промењиве јачине. Ја радим „Кршену џамију“ и морам признати да ми је врло непријатно фијукање граната које лете преко моје главе. (...) У 9 сати идем код моје кршене џамије и почнем опет рад, кроз пола сата поче небо да проламају непријатељски фијуци опет помислих у истом ће правцу и продужујем рад. Око мене много љубопитљивих, те ми добровољно причају чудеса кршене џамије т.ј. како су је турци дозиђивали, Св. Никола ноћу је поруши, и тако је то трајало подуже времена док турци нису устукнули пред нашим Св. Николом те баталили работу услед чега је остала овака каква је данас.

(...)

Чудноват неки осећај у погледу на све што се дешава око мене. Пре неки дан сви смо исто овако посматрали и слушали рику непријатељских зрна, његов страховити фијук и завршни акорд – тресак у земљу и сви смо се задовољни разишли размишљајући свако на свој начин. (...) Сви ми знамо да ће на свакога од нас доћи ред, на једног пре на другог доцније, али нас све то ни мало небаца у бригу, јер сви ми мислимо, можда ћемо некако моћи извртати данас, или у најмању руку да ћемо ми бар последњи бити, и да ће се све то тако десити да ми нећемо тај прелаз ни осетити и да ће се све то свршити без нашег учешћа и нашег питања.

Ратни сликари Васа Ешкићевић /лево/ и Драгомир Глишић /у средини/ Војни музеј Београд, Р – 7524

Тројаци, 13. септембар 1918.

13-ог септ. пре подне разгледам село Тројаци ту нову Помпеју. (описати виђена згаришта, порушене и попаљене станице железнице која иде од главних бугарских (сада већ разрушених и заузетих бугарских положаја) па све до поноситог и гордог нашег Прилепа и свега онога што је геније људски био у стању да измисли за што успешније уништавање рода људског.)

Градско, 14. септембар 1918.

(Описати виђено: 30–40 локомотива, највише за уски колосек остављених од својих јучерашњих господара и ту усамљене ћуте. Читаве зграде станичне и других установа које је немачка окрутност оставила срушене као она црна стратишта, па огуљени зидови и рагастови чији основи још догоревају полако се нагињу и тихо без шума падају на гомилу пепела.)[8]

[8] РОМС М 10.442

Са српском војском Васа Ешкићевић је, новембра 1918. године, ушао у Нови Сад и ту је остао и радио све до свог последњег дана. Његов атеље налазио се у улици Краља Петра 25.[9] Ту је, поред сликарског рада, држао и курсеве цртања које су похађали, поред осталих, Павел Ружичка и Миленко Шербан. Уједно, овај атеље је био и место окупљања друштва које је, по речима др Јована Савковића, ту дочекивало зоре у разговору о разноврсним темама, највише из области књижевности и уметности. „Носећи у себи још од детињства безграничну љубав за српство, за Србију и српску војску, његово интересовање за ослободилачки рат и ратне догађаје било је без краја. Благодарећи том необичном интересовању и урођеном јаком памћењу, он је, петнаест година после рата, умео до најситнијих појединости, да исприча и речју наслика све борбе у којима је уз војну команду учествовао.“[10]

Ратни сликари, Васа Ешкићевић /лево/ и Драгомир Глишић /десно/
Војни музеј Београд, Р – 7522

Својим публицистичким текстовима и преводима Чехова и Горког јављао се из Русије и објављивао их је у отаџбинским гласилима: новосадском *Бранику*, *Бранковом колу*, као и у цетињској *Лучи.* После рата наставио је да се бави публицистиком. У аутобиографији пише: „У Н. Саду сам са др. Ђеремовим основао Срп. нац. омладину (Срнао) која је имала и свој лист, прво *Србадију*, а после С*еверну Србију* којима сам ја био главни сарадник и давао им тон и политички правац.“ Ту су објављени делове дневничких записа које је водио у току рата.

Као члан Друштва српских уметника Лада, излагао је своје радове на заједничким изложбама са другим српским сликарима, од 1910. године, као и на самосталним изложбама у Новом Саду, Београду, Сомбору, Суботици и Великом Бечкереку (Зрењанину).

Осликао је неколико иконостаса, међу којима и онај у српској војној капели у Петроварадину, посвећеној апостолима Петру и Павлу.

Неколико радова Васе Ешкићевића изложено је у Српској читаоници у Иригу, неке слике поседује Галерија Матице српске, Војни музеј у Београду, Народни музеј, а непознат број је у приватним колекцијама. Породица је сачувала део сликареве оставштине (рукописе, дневничке записе, белешке и скице) и предала их Матици српској, у чијем Рукописном одељењу се и данас налазе.

Био је члан Књижевног савета Матице српске.

---

[9] Данас је то Змај Јовина улица бр. 4 у Новом Саду, где се налази здање познато под називом „Својина“, које још од тада припада Српској православној цркви.

[10] Ј. Савковић, наведено дело, 424.

Умро је у Новом Саду 1933. године, радећи до последњег дана. Најбољу оцену ваљаности живота и дела Васе Ешкићевића дао је његов водоноша Аксентије Јакшић. Тог 3. фебруара 1933, када је Васа преминуо, чича Аксентије је од своје пуке сиротиње купио свећу дугу метар, са преко 15 cm у пречнику, и запалио је на прагу сликаревог атељеа. Данима је горела. Сахрањен је на Успенском гробљу.[11] Тривун Милитар описује Васу Ешкићевића као човека који се није наметао, препоручивао, ни према коме сем према себи није био строг. Живео је скромно, пре би се могло рећи сиромашно. Осим *Албанске споменице*, медаље додељиване свима који су прошли „Голготу“, друга одликовања није добио.

Ратни сликар Прве српске армије Васа Ешкићевић је то звање све до смрти са поносом носио.

Гроб Васе Ешкићевића на Успенском гробљу у Новом Саду

[11] Успенско гробље у Новом Саду, парцела I/02-066.

Извори:

1. Аутобиографија, Рукописно одељење Матице српске РОМС М. 17.763
2. Ратни дневник, Рукописно одељење Матице српске РОМС М. 10.442
3. Скице, Рукописно одељење Матице српске РОМС М. 10.447
4. Војни архив, Београд, АВИ, Пописник 3, кутија 151, фасцикла 14
5. Војни музеј Београд, Збирка фотографија Р 7501, Р 7522, Р 7524
6. М. Милошевић, *Историја писана палетом,* Дневник, 10. 04. 1954.
7. М. В., *Изузетно место у нашем сликарству,* Дневник, 20. 03. 1958.
8. П. В., *Ратни сликари 1912 –1918*, Политика, 10. 11. 1964.

Литература:

1. *Васа Ешкићевић, у: Енциклопедија Новог Сада*, 8, Нови Сад 1997, 96–99.
2. С. Вуксановић, *Васа Ешкићевић (1867–1933)*, Скице из првог светског рата, Нови Сад, Галерија Матице српске, 1999.
3. М. Зековић, *Ратни сликари, фотографи аматери и дописници фотографи у српској војсци 1914–1918*, Београд, Војни музеј, 2001, 60–61.
4. Т. Милитар, *Наши покојници – Васа Ешкићевић*, Летопис Матице српске, 335, 3 Нови Сад, (1933), 255–256.
5. V. Petrović, *Vasa Eškićević*, у: *Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka,* I, Zagreb 1926, 722.
6. Т. Плављанић, *Васа Ешкићевић (1867–1933)*, Зборник за ликовне уметности, 6, Нови Сад 1970, 159–184.
7. Ј. Савковић, *Читуља Васа Ешкићевић, академски сликар*, Гласник Историјског друштва у Новом Саду, 16, VI, 3, Нови Сад 1933, 423–436.
8. С. С. Санадер, М. Ђорђевић, *Сликарство у Војводини 1900–1944*, Галерија савремене ликовне уметности, Нови Сад 1991, 40–41.
9. Л. Трифуновић, *Српско сликарство 1900–1950*, Београд, Нолит, 1973, 45, 483.
10. Л. Шемлић, *Изложба радова Васе Ешкићевића, поводом 120. годишњице рођења*, Галерија Матице српске и Одбор „Доситејеви дани“, Врдник 1987.

Миле Игњатовић

СЛИКАРСТВО КАО ТРАЈНИ ЗАПИС ЈЕДНОГ ВРЕМЕНА

О српским ратним сликарима само се повремено писало, а изложбе са потпунијим приказом њихових радова ретко су приређиване. Зато се временом стекао утисак да је сликарство ратног периода 1912–1918, доба балканских ратова и Првог светског рата, било маргинализовано и да није било предмет озбиљнијег стручног разматрања. Према незваничним подацима, ратних сликара и фотографа било је око четрдесет. Изложба радова сликара Васе Ешкићевића и фотографа Ристе Марјановића, омогућава поновни и темељнији поглед на стваралаштво ратних уметника. Истовремено се намеће и питање у којој мери је Васа Ешкићевић, као и други уметници учесници ратних збивања, оставио у наслеђе свом народу и националној култури трајна духовна и материјална сведочанства. На основу до сада прикупљених података процењује се да је његов укупни опус око четири стотине цртежа, слика и акварела, који се полако откривају, постају поново актуелни и занимљиви колекционарима. На овој изложби, која временски обухвата само период Првог светског рата, приказани су радови позајмљени из више музеја и галерија, а међу њима је неколико изванредно успелих импресионистичких поетских пејзажа из приватних колекција, који до сада нису били публиковани.

Васа Ешкићевић

Детаљније анализирање Ешкићевићевог сликарског стваралачког метода открије да је он имао сигуран потез и развијен осећај за композицију. Спонтани потези четке и сигурна линија воде порекло из академизма. Ешкићевић је био једини Србин који је сликарство учио и дипломирао на Императорској академији уметности у Петрограду где му је учитељ био познати руски сликар Иља Рјепин. Као велики родољуб, Ешкићевић је, одмах по избијању Првог светског рата, напустио Русију и прикључио се српској војсци. Током велике ратне епопеје једног малог народа и његовог неизрецивог страдања, био је сведок многих догађаја, које је, на својим цртежима-скицама и, касније према њима рађеним, сликама забележио и уметничи овековечио, остављајући нам у наслеђе своје сликарске импресије, допуњујући тако наше сазнање о збивањима који су означили велику прекретницу у историји српског народа.

Цртеж-скица, као медијски израз који оставља примарни утисак, присутан је заправо у свакој ликовној визији. Без обзира на сугестивност колористичке реторике на слици или уверљивост пластичних форми у скулптури, цртеж увек чини њихову структурну основу. У том смислу скица или цртеж као аутономно дело има посебну вредност, јер на најнепосреднији начин изражава укупност ликовне идеје уметника истичући његову импресију пред непосредним визуелним доживљајем. У

Ешкићевићевој интерпретацији фигуралних форми, догађаја и објеката, цртеж се најчешће своди на форму овлашне забелешке, скице – као припреме за уљану слику, цртежа са карикатуралним елементима али и на цртеж као самосталну сликарску форму. Целокупан поетски контекст Ешкићевићевих реалистичких цртежа фактографског значаја одговара креативном сензибилитету самог аутора. Он се темом цртежа везује за одређена ратна догађања, тренутке опуштања ратника кад оружје заћути, или крајолике и насеља куда је пролазила и боравила војска. Његов сликарски концепт дефинишу добро савладане лекције о организацији композиционе структуре цртежа и реалистичких облика. Оваква програмска оријентација реалистичког приступа одговара у великој мери и његовим уљаним сликама са ратном тематиком и портретима насталим после рата према аутентичним скицама са бојишта. У њима је приметна одређена поједностављеност колорита, тонско моделовање и варирање степена расветљености палете под утицајем импресионистичких струјања која су захватила српско сликарство у том периоду, без конкретнијег напуштања класичног концепта слике.

Овакав Ешкићевићев ликовно-естетски концепт фактографског бележења стварних догађаја, људи, атмосфере и крајолика, у сагласју је са задацима које је пред ратне сликаре поставила Врховна команда Српске војске. А да је Врховна команда крајње озбиљно схватала улогу ратних сликара, наменивши им одговорну улогу у ратним догађајима у којима су они имали могућност да покажу личну храброст и пожртвовање, потврђује документ који се налази у Архиву Војноисторијског института у Београду. У њему се појашњава улога уметности и уметника и пред њих постављају захтеви и обавезе којих треба да се придржавају: „ ... да не треба да пропусте ни један важнији моменат борбе који би био од вредности за Историју. Ради тога потребно је да они са најживљим интересовањем – по потреби и са личним пожртвовањем – прате ток борбе, старајући се да се што више унесу у суштину њену, и да понесу што јаче импресије из ње“. У даљем тексту се још каже: „ ... Израђене скице биће својина ратних сликара, пошто ће им оне служити као основна грађа за израду слика. Израђене слике по овим скицама сликари имају понудити на откуп првенствено Министарству војном.“

Потребно је подсетити да су прве две деценије XX века биле прекретница у развоју модерне српске уметности у смислу прихватања импресионизма, што је на српској уметничкој сцени представљало истинско стваралачко освежење. Импресионизам, потискујући постепено академизам и пленеризам, постиже зрелост пред Први светски рат. Иако је већина заговорника импресионистичког естетског концепта у организацији ликовног дела припадала генерацији ратних сликара (Надежда Петровић, Боривоје Стевановић, Малиша Глишић, Драгомир Глишић, Коста

Миличевић, Вељко Станојевић, Милош Голубовић, Милан Миловановић и други), од којих се, као ратних сликара захтевало да документарност претпоставе ликовности, већина је, у пејзажном и портретном сликарству импресионистичке оријентације, у ратно време, ипак остварила високе уметничке домете. Штавише, може се рећи да се завршетком Првог светког рата заврашава и импресионистичка фаза у развоју модерне српске уметности. У овој генерацији сликара, међу којима су неки, нажалост, у ратним страдањима изгубили животе делећи судбину свога народа, значајно место имао је и Васа Ешкићевић.

Програм и поетика сликарства Васе Ешкићевића крећу се од реализма, преко пленеризма, ка импресионизму. Боравећи 1916. у Италији, у Риму на опоравку, Ешкићевић је насликао неколко пејзажа и ведута, у којима је знатно одступио од раније прихваћеног концепта, ослањајући се на искуства пленеризма, највише се приближио радовима наших најистакнутијих представника импресионистичког начина сликања. Тај ослобођени и спонтани поетски израз је основ за претпоставку да ови пејзажи најбоље одражавају Ешкићевића као сликара. Могуће је претпоставити да је спутаност националном, историјском, ратном тематиком онемогућила развој његовог уметничког израза у неком другом смеру.

Изложба цртежа и уљаних слика Васе Ешкићевића помоћи ће, свакако, да се макар за корак приближимо потпунијем разумевању његовог уметничког дела, као и времена у којем је оно настало. У очекивању коначне валоризације уметничких домета опуса ратних сликара и фотографа могуће је препознати неспорно културолошко значење Ешкићевићевог дела.

Скица 1, оловка на папиру

Скица 2 (1932), оловка на папиру

Скица 4, акварел

Скица 5, оловка на папиру

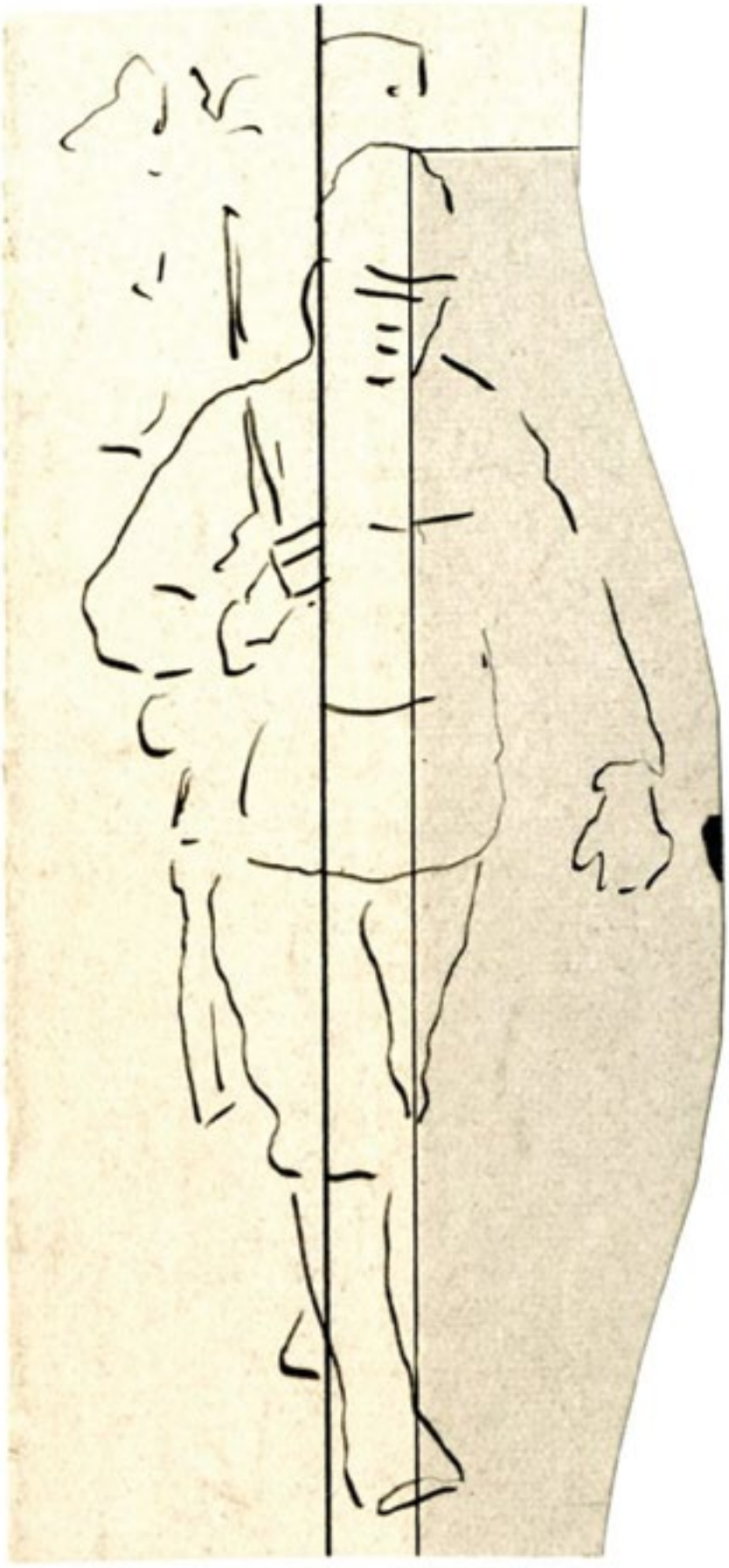

Скица 8, туш на папиру

Скица 9, оловка на папиру

Скица 10, Острово (1916), оловка на папиру

Скица 11, оловка на папиру

Скица 12, Крф (1916), оловка на папиру

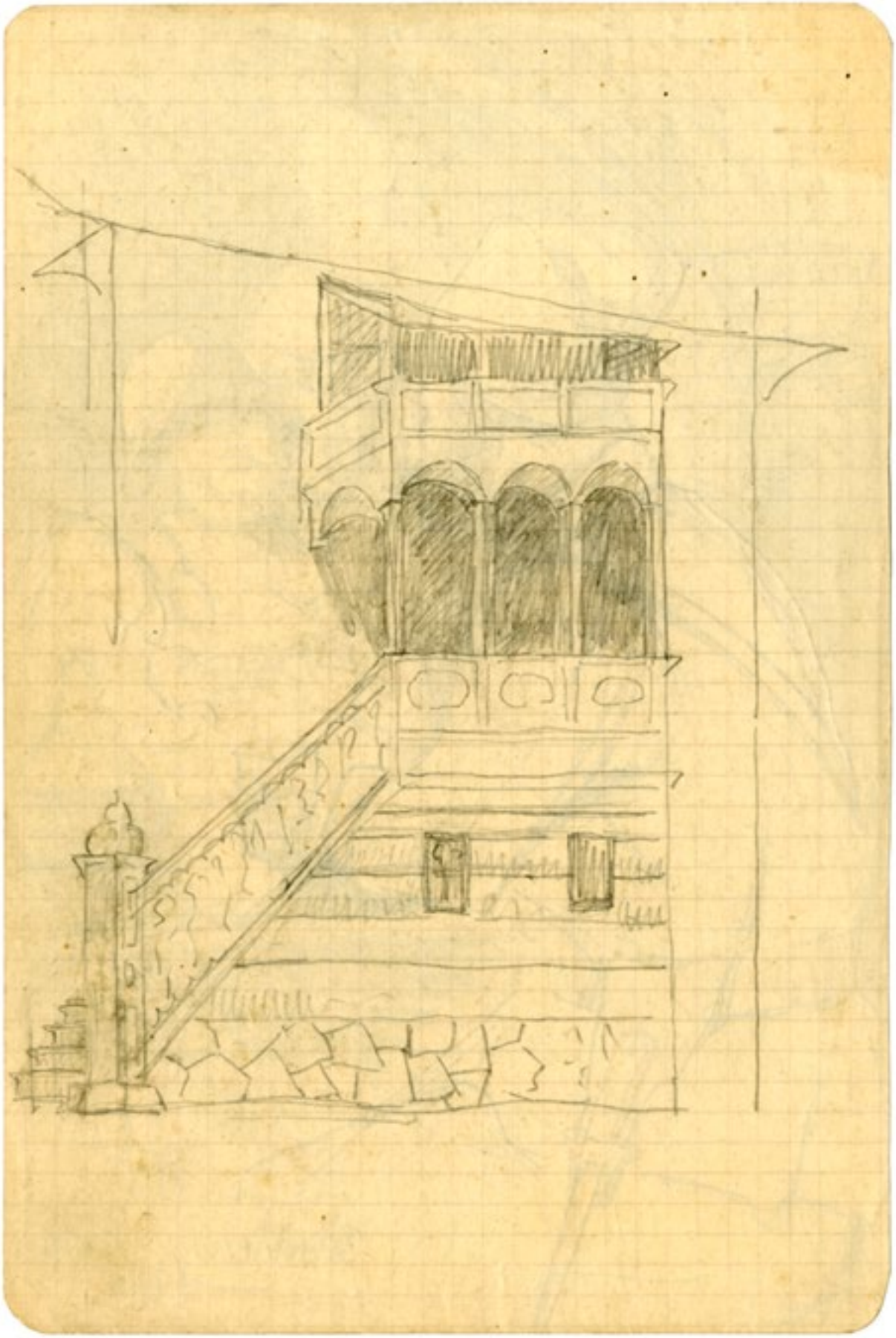

Скица 12, друга страна,
оловка на папиру

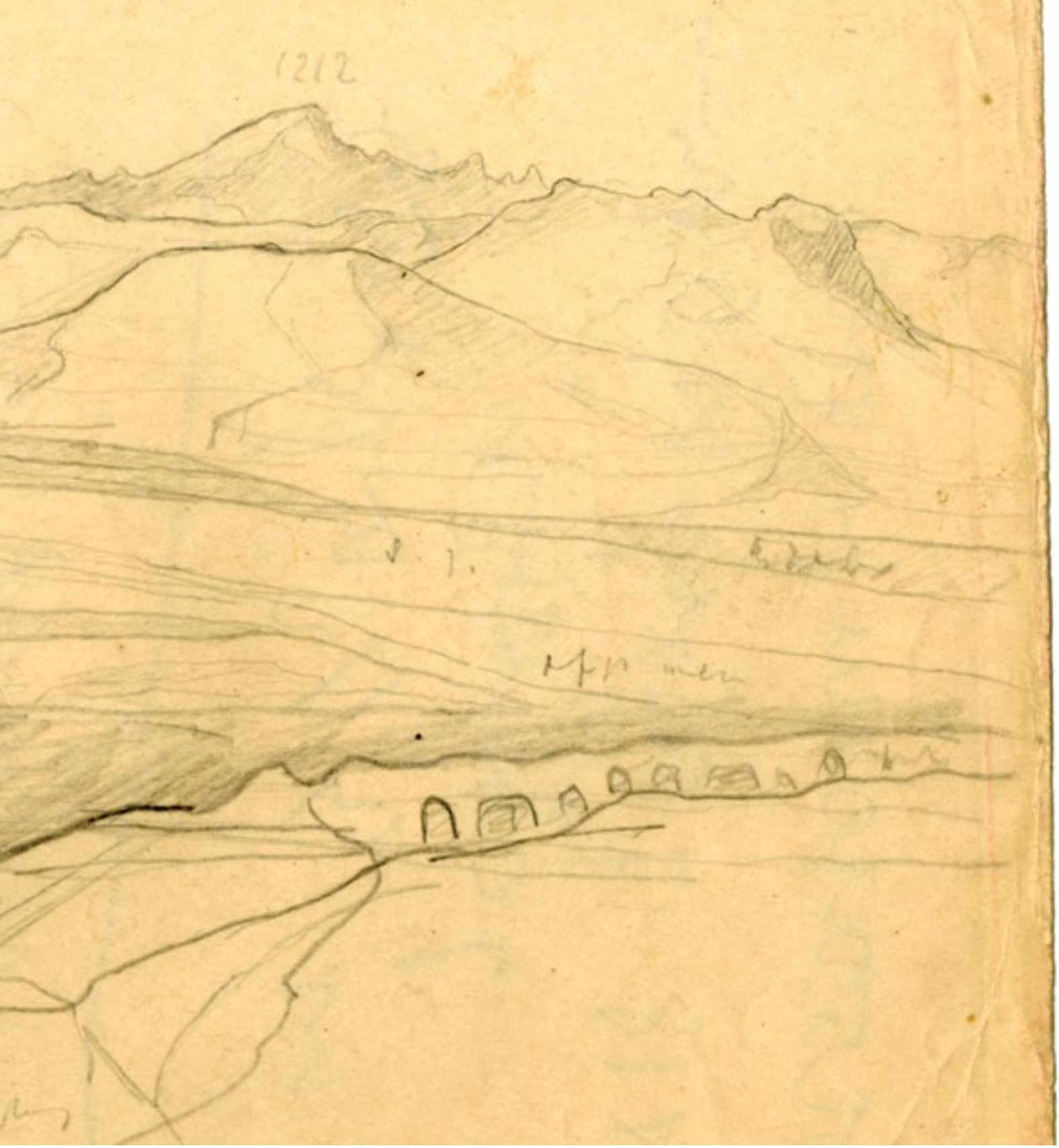

Скица 13, оловка на папиру

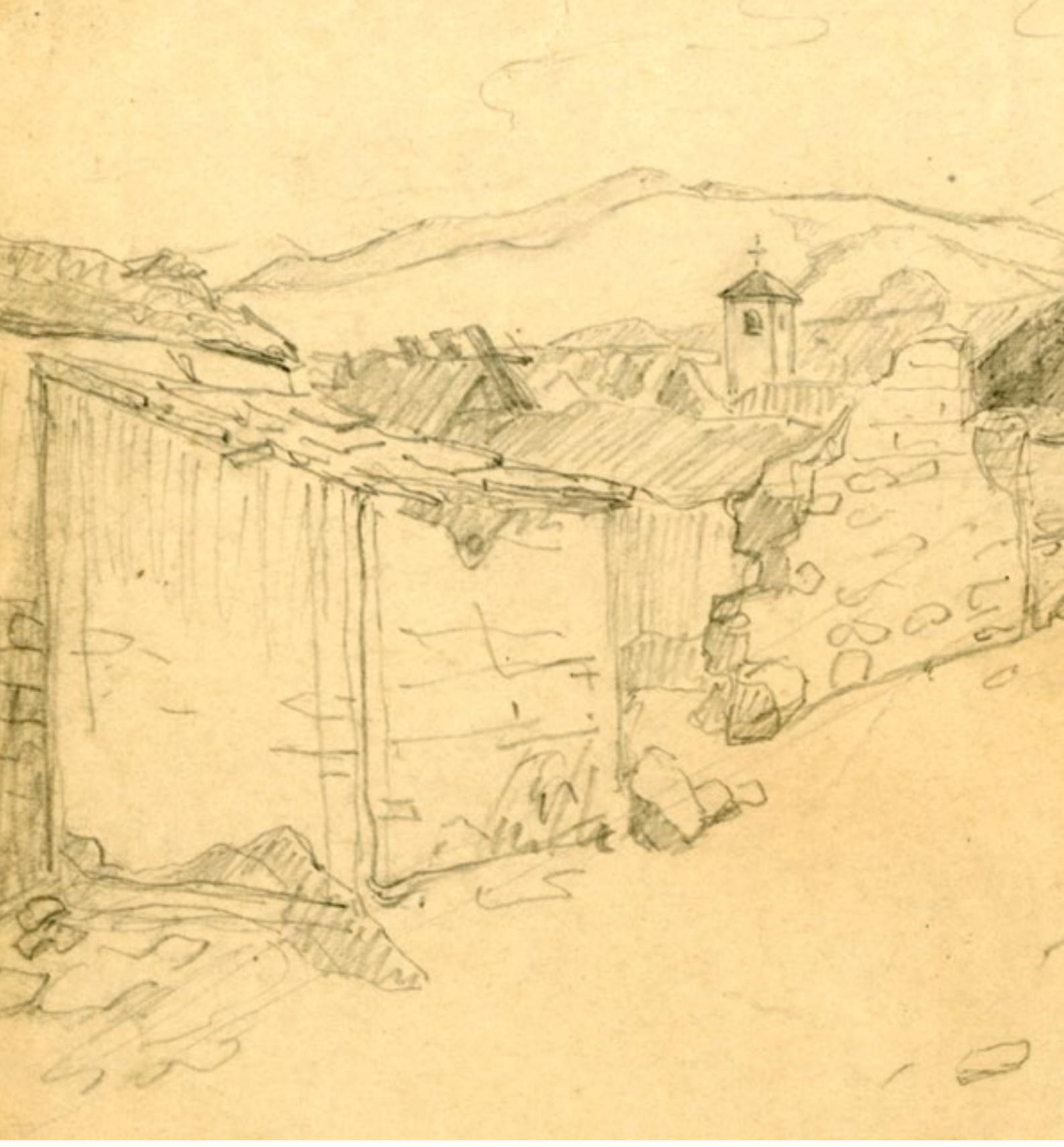

Скица 14, оловка на папиру

Скица 15, Крф (1916),оловка на папиру

Скица 15, друга страна, оловка на папиру

Скица 16, оловка на папиру

Скица 17, оловка на папиру

Скица 18, Крф (1916), оловка на папиру

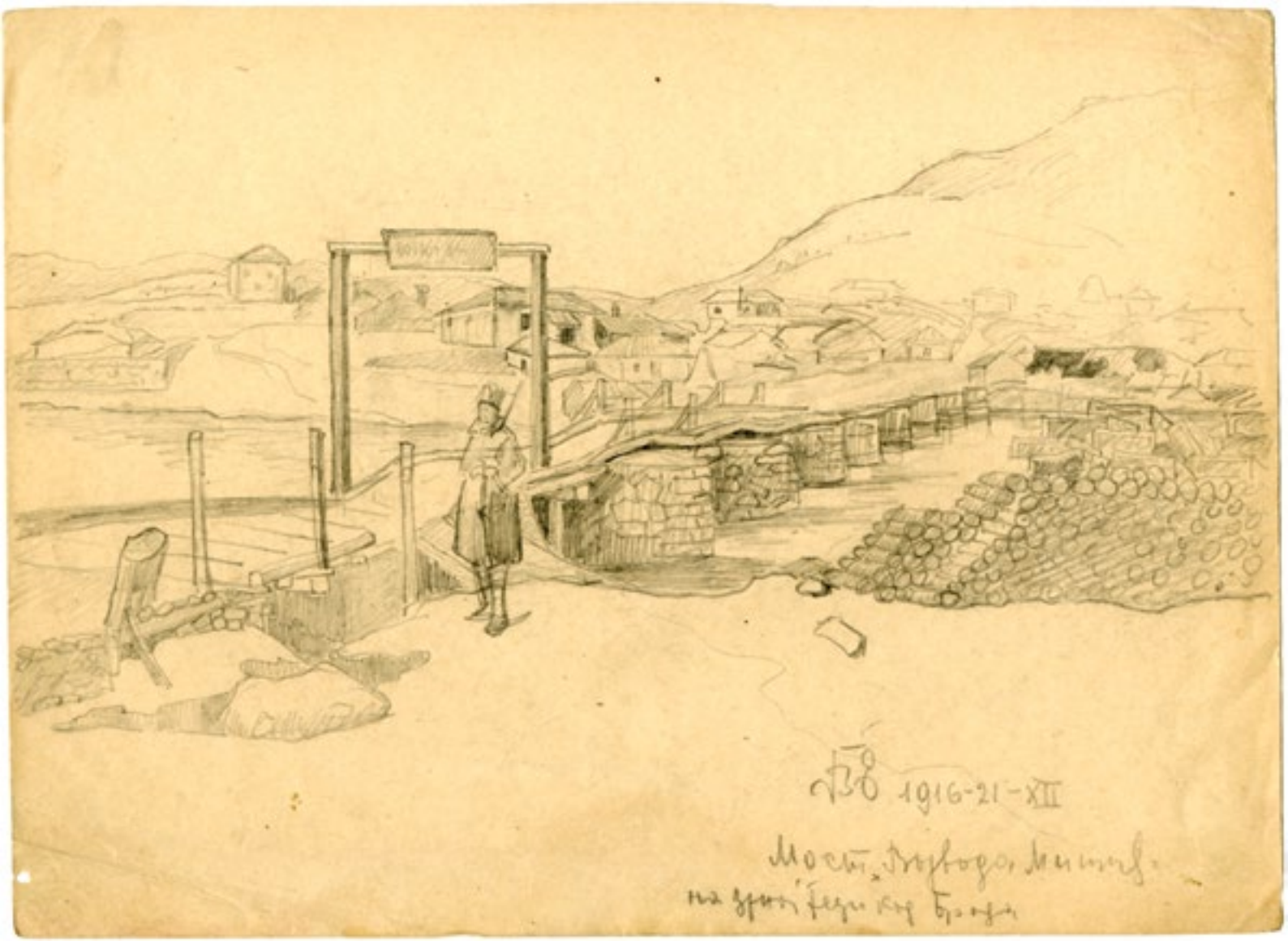

Скица 20, Мост Војвода Мишић на Црној реци код Брода (1916), оловка на папиру

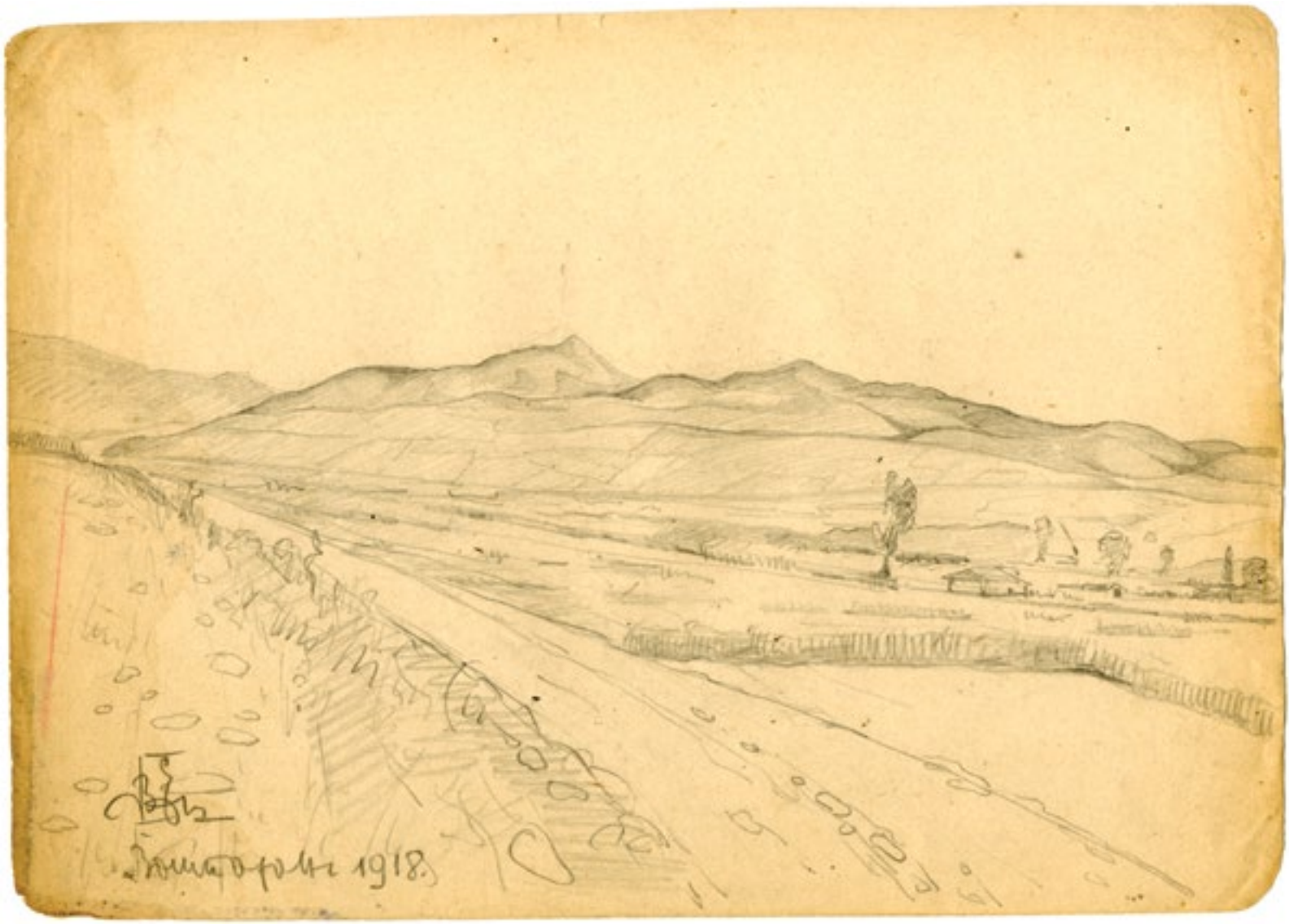

Скица 21, Воштарани (1918), оловка на папиру

Скица 23 (1917), акварел

Скица 25, Подгорица (1915),
оловка на папиру

Скица 27, Сарајево (1929), оловка на папиру

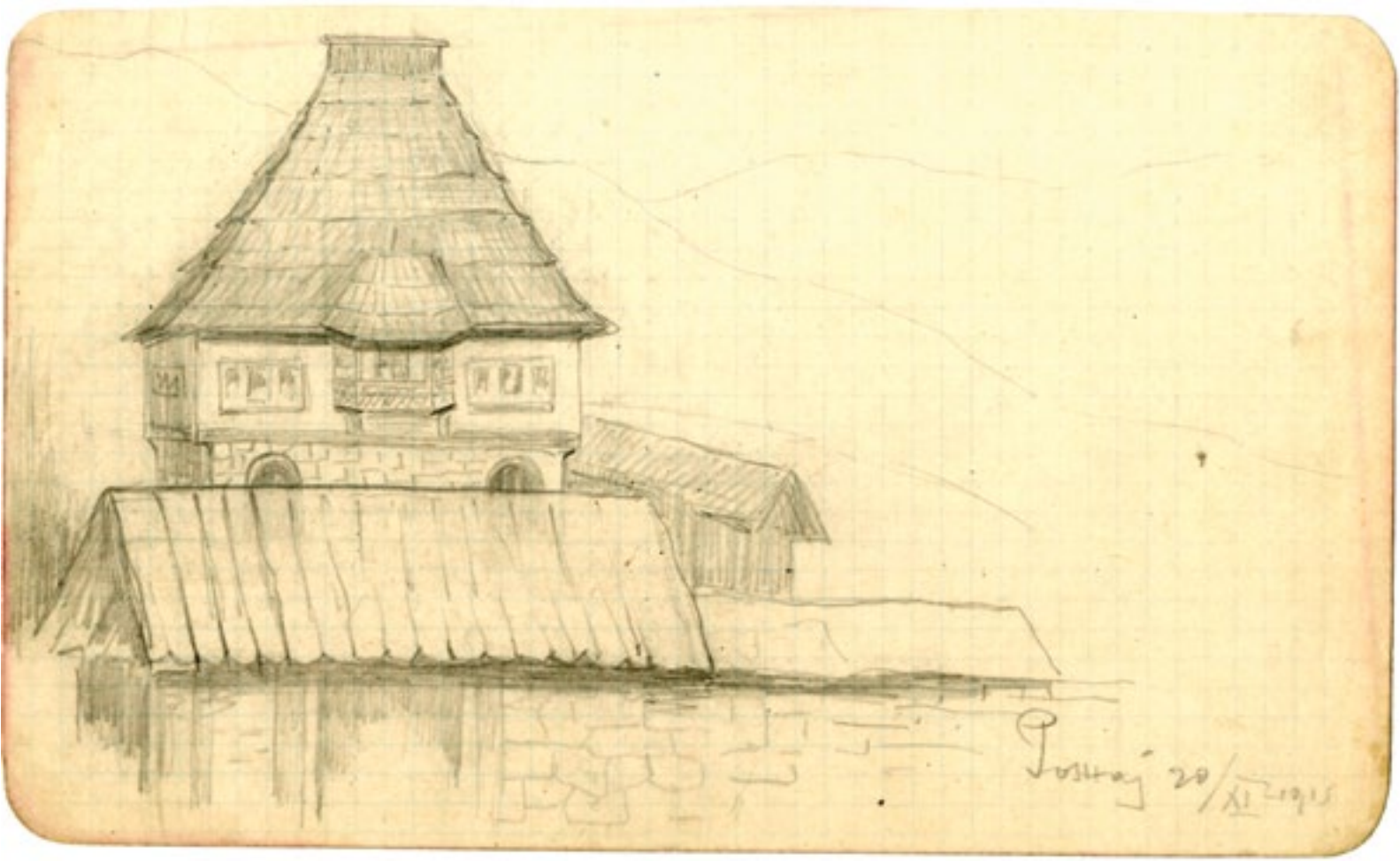

Скица 32, Рожај (1915), оловка на папиру

Скица 35, Андријевица (1915),
оловка на папиру

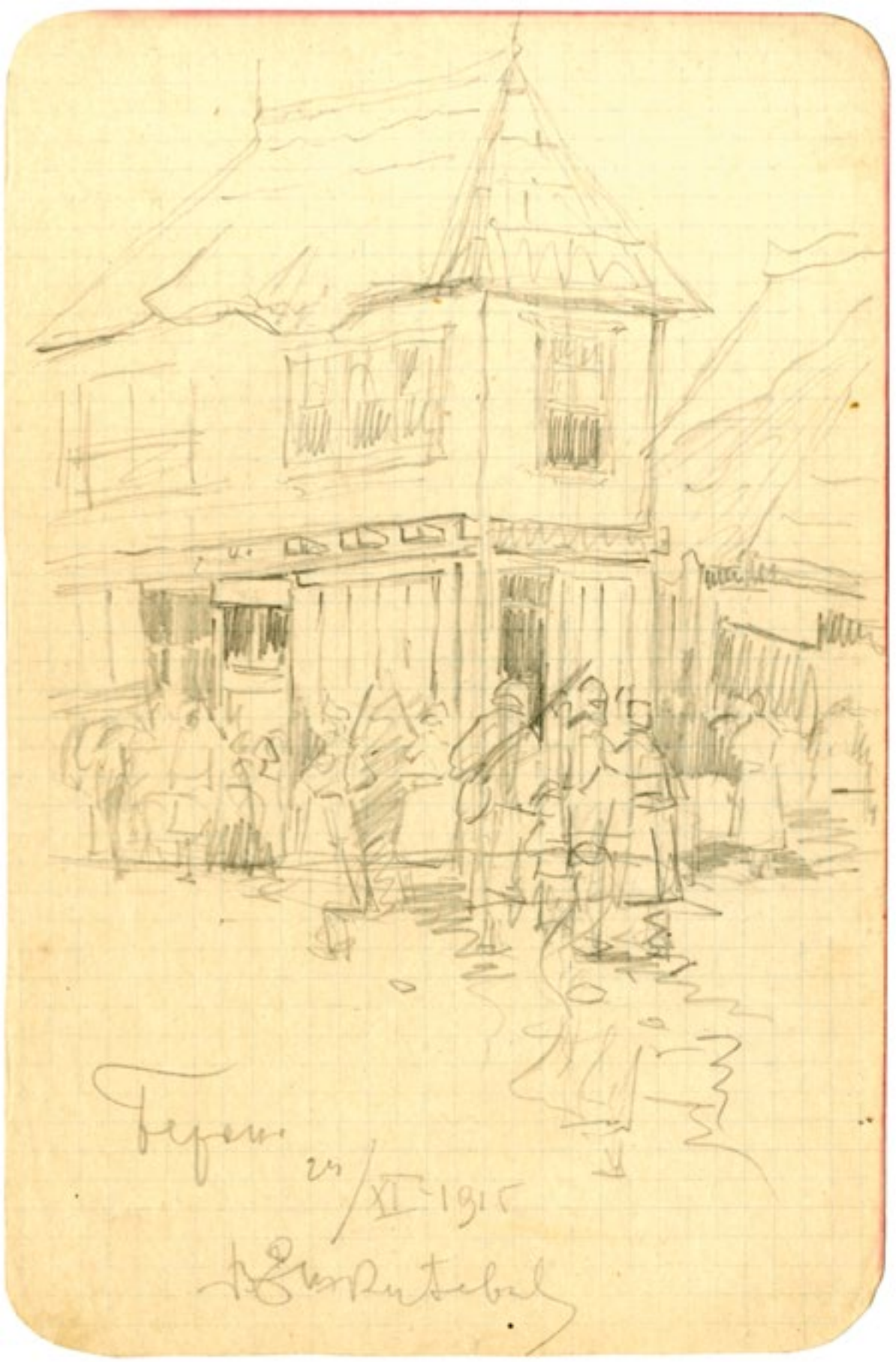

Скица 36, Беране (1915), оловка на папиру

Скица 37, Подгорица (1915),
оловка на папиру

Скица 38, Подгорица (1915),
оловка на папиру

Скица 40, С Ђовани ди мер (1916), оловка на папиру

Скица 41, Д. Врбена (Бугарски ровови) (1916), оловка на папиру

Скица 42, Крф острво Лазарет (1916), оловка на папиру

Скица 43, Село Броди (1916), оловка на папиру

Скица 44, Полазак резерве 8. октобар Кајмакчалан (1916), оловка на папиру

Скица 45, (1916), оловка на папиру

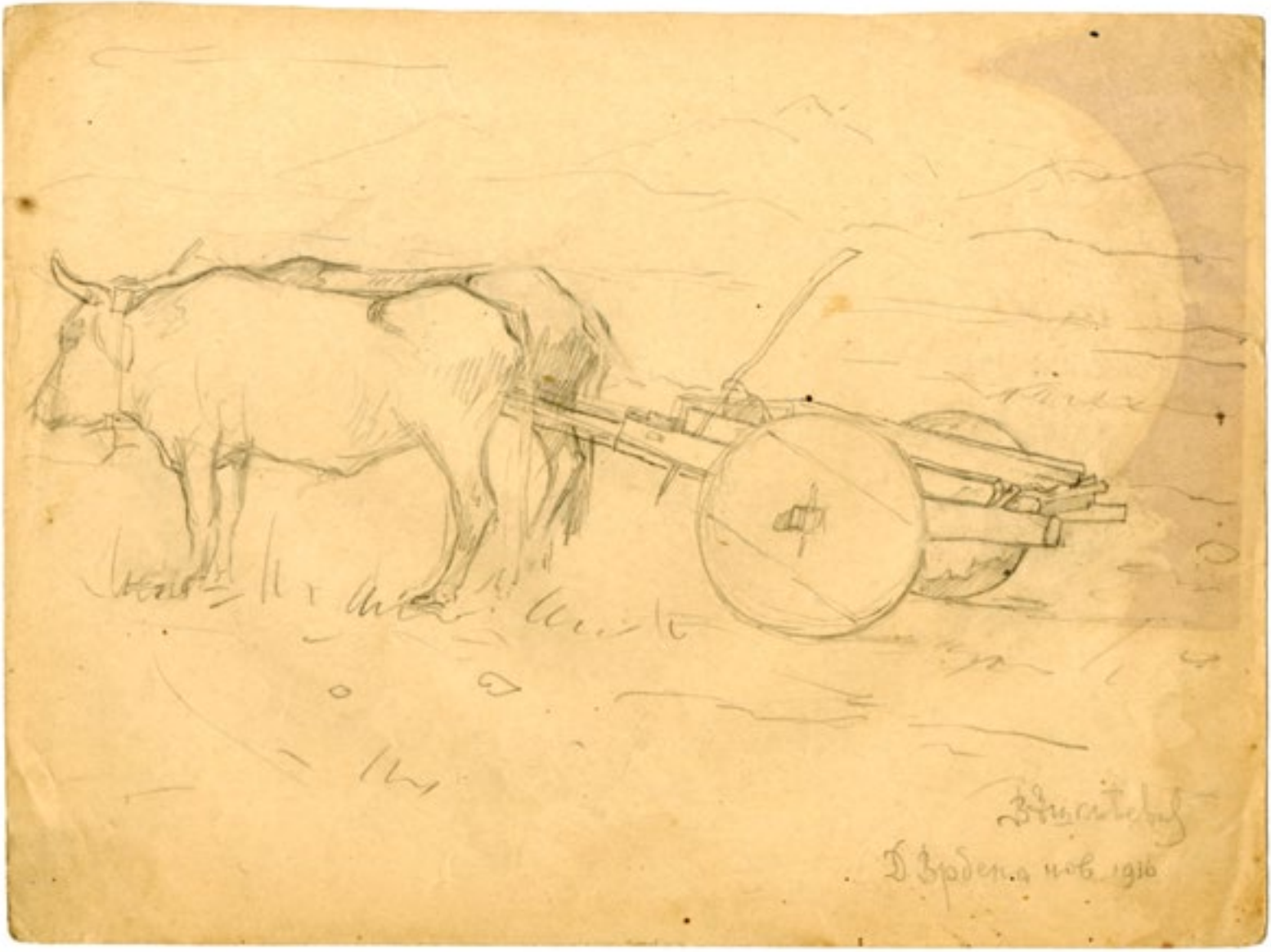

Скица 47, Д. Врбена, (1916), оловка на папиру

Скица 48, Соровић (1916), оловка на папиру

Скица 54, оловка на папиру

Скица 57, Подгорица (1915), акварел

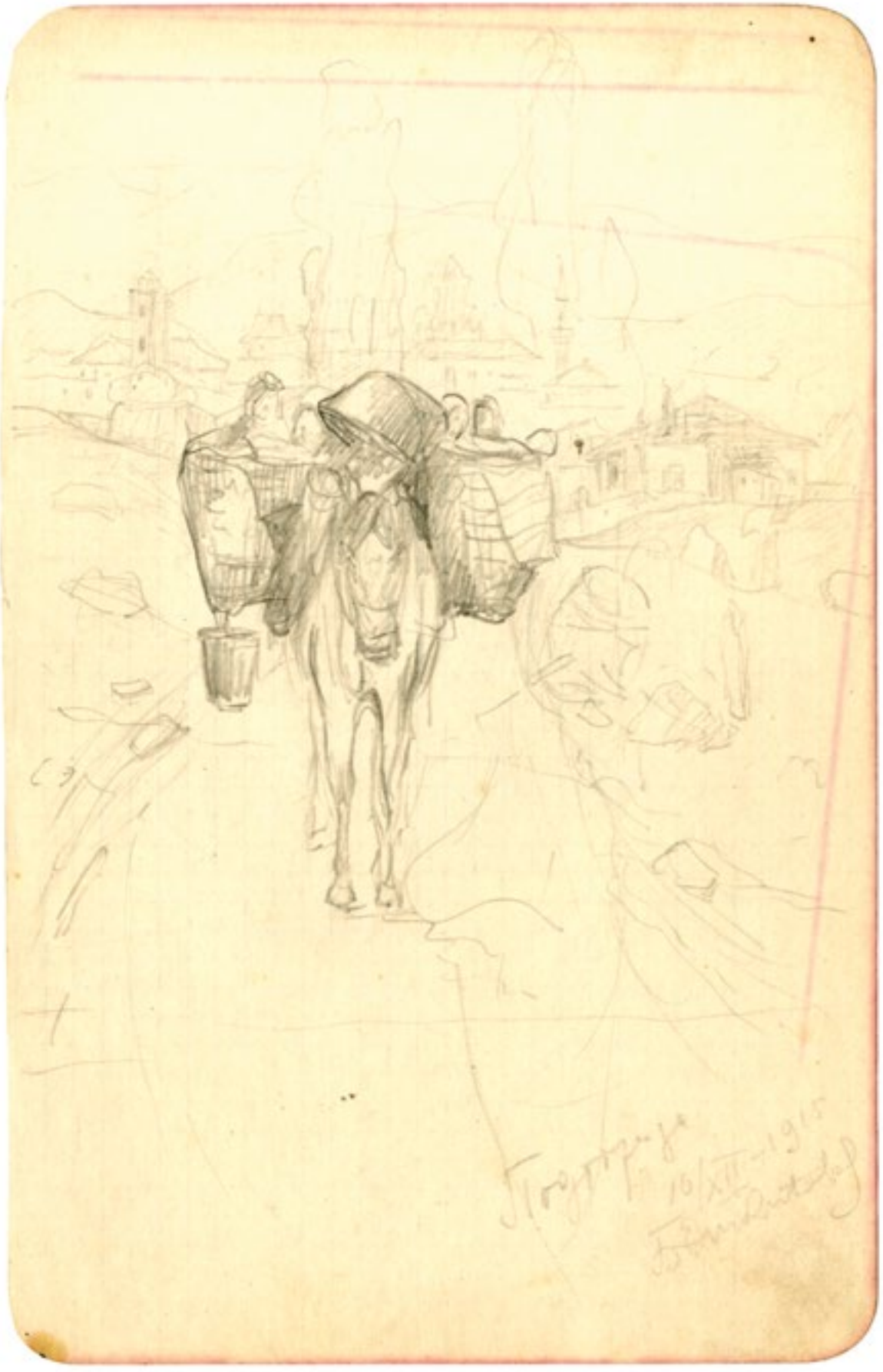

Скица 58, Подгорица (1915),
оловка на папиру

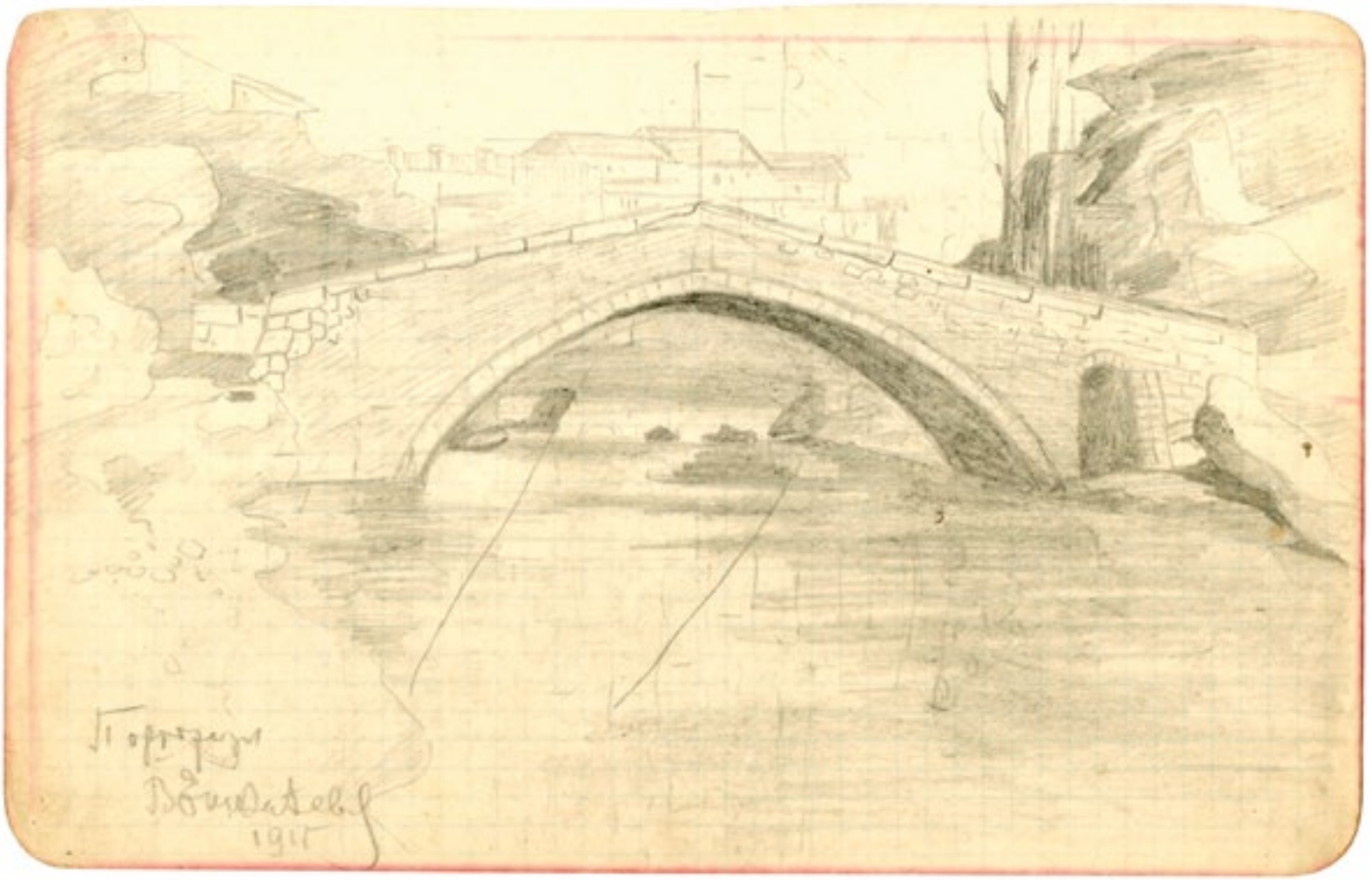

Скица 59, Подгорица (1915), оловка на папиру

Скица 63, Битољ (1918), оловка на папиру

Скица 67, Солун (1917), оловка на папиру

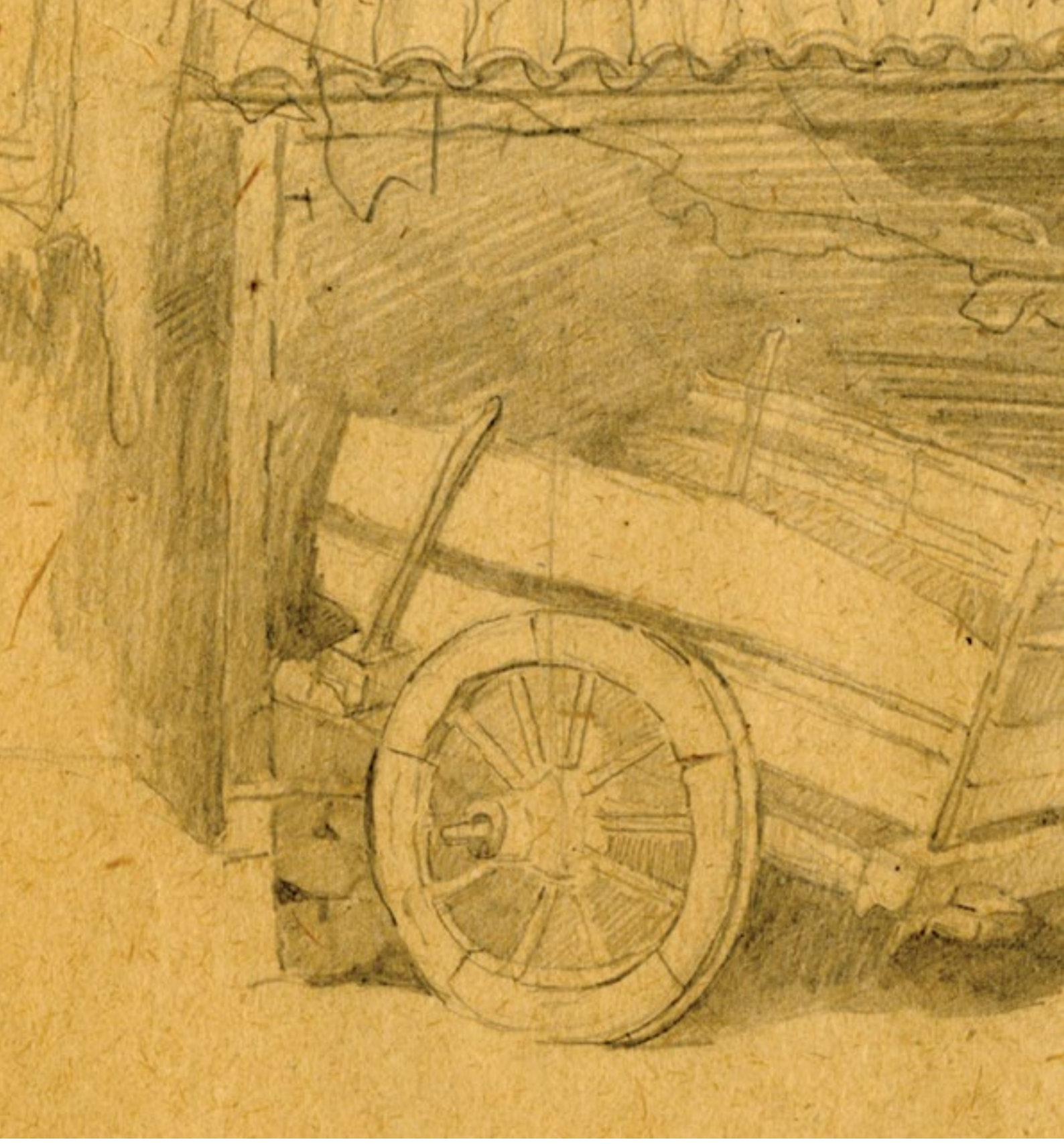

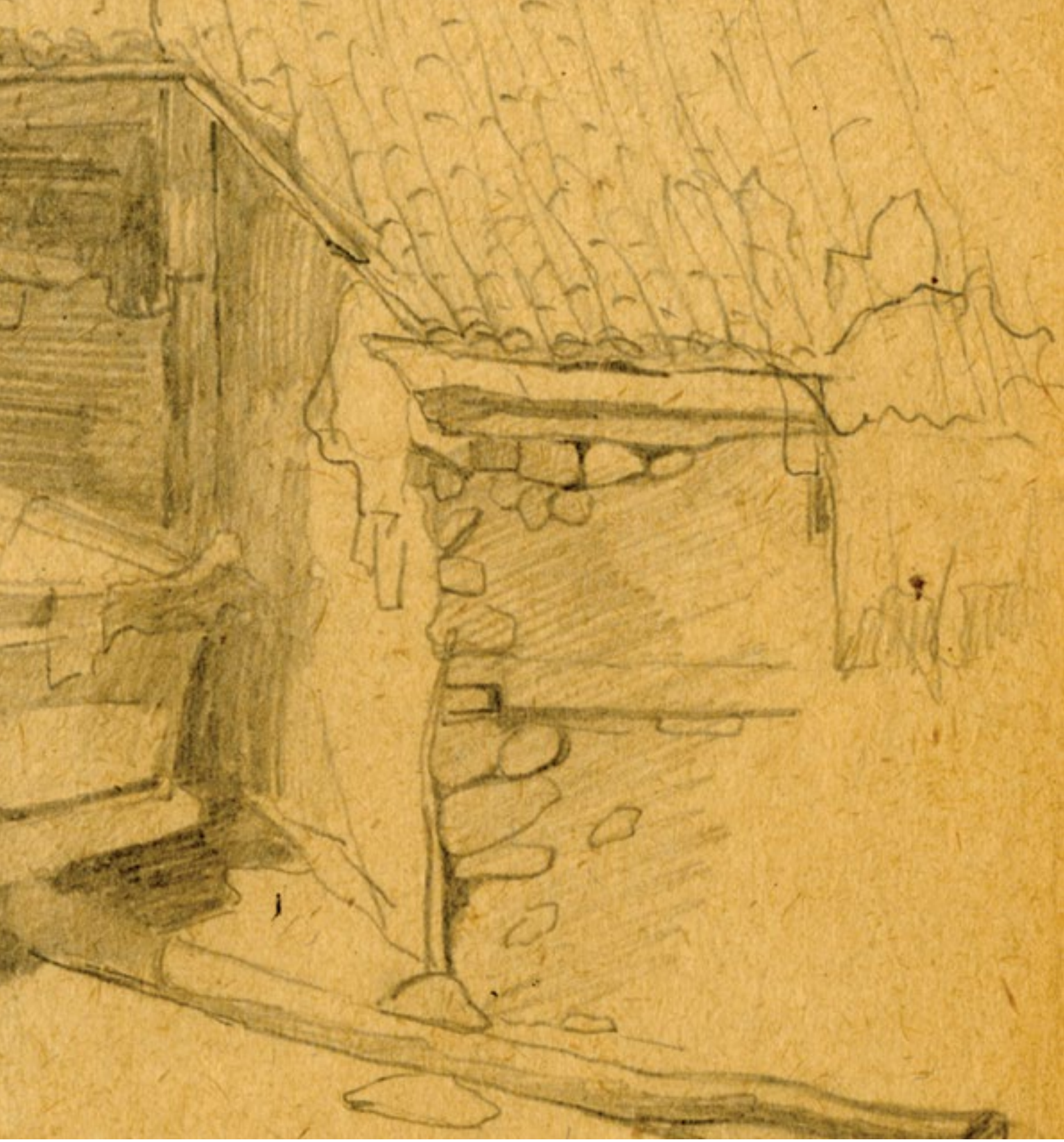

Скица 68, Воштарани (1918), оловка на папиру

Скица 71, Село Маково (1917), акварел

Скица 73, Чуке (1917), оловка на папиру

Скица 76, фотографија, акварел

Скица 78, Крф (1916), оловка на папиру

Изложба, Нови Сад (1927)

Каталог „Лада“ (1930)

Корице нотеса

Васа Ешкићевић:

1.	Кајмакчалан	уљена слика
2.	Кајмакчалан и Чеган	„ „
3.	Српска коњица	„ „
4.	Скочивир (на Црној Реци)	„ „
5.	Преко Албаније 1915.–1916. год.	„ „
6.	Грунишки вис — место славне смрти Војводе Вука	„ „
7.	Островски Висови (место на коме је почела српска контра-офанзива против Бугара и Немаца	
8.	Кајмакчалан	„ „
9.	Крф	„ „
10.	Воштаранска школа	„ „
11.	Бомбардовани Битољ	„ „
12.	Мој шатор на Црној Реци	„ „
13.	Македонска кућица	„ „
14.	Почова кућа у селу Доња Врбена	„ „
15.	Македонски мотив	„ „
16.	Рожај, повлачење српске војске	„ „
17.	Рожај, повлачење српске војске	„ „
18.	Село Гумендже	„ „
19.	Село Гумендже (кућа комитског војводе)	„ „
20.	Аутопортре	„ „
21.	Портре пуков. Душана Васића, јунака са Облакова 1912. год.	„ „
22.	Бегство Бугара и Немаца, после пораза на Горничеву 2.-IX. 1916	темпера
23.	Српска школа у селу Воштарану	„ „
24.	Макензенов војник, тешко рањен при јуришу на Београд 1915. г.	„ „
25.	Grotte Azzure, римски мотив	„ „
26.	Grotte Azzure, римски мотив	„ „
27.	Via Appia Antica — Roma	„ „
28.	Tomba Cecilia Metela — Roma	„ „
29.	Македонски мотив	„ „
30.	Од оних што прешоше преко Албаније . . .	„ „
31.	Мотив из села Воштарана	„ „
32.	Портре — студија главе Хилде	„ „
33.	Село Бач и панорама бојева на Црној Реци у новембру 1916. г.	„ „
34.	Портре главе М. Михајловићеве	„ „
35.	Крф гледан са Ахилеона	„ „
36.	Скочивир, место крвавих бојева у новембру 1916. г.	„ „
37.	После пораза Бугара и Немаца на коти 1212 у новембру 1916. год.	
38	Панорама бојева на Црној Реци у новембру 1916. село Бач, Брод кота 1050 и 1212	„ „
39.	Острво Св. Вид (крај Крфа)	„ „
40.	Острво Лазарет (крај Крфа)	„ „

Места на којима се налазе хиљаде гробова наших помрлих војника после прелаза преко Албаније у јануару 1916. г.

Каталог изложбе, Велики Бечкерек (1926)

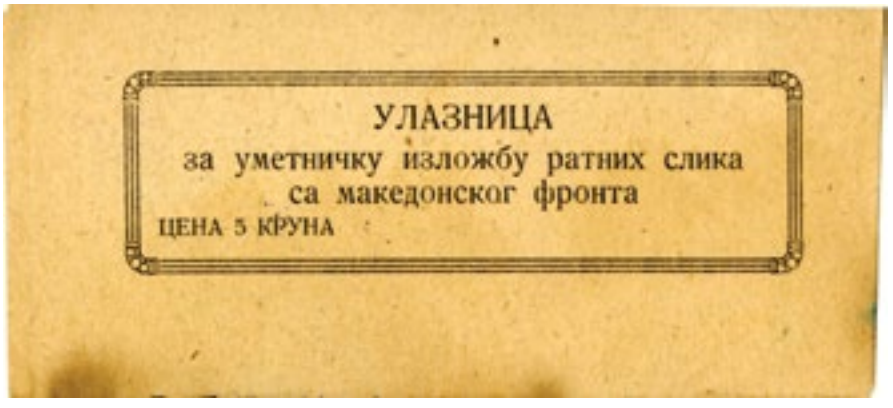

Улазница за изложбу, Велики Бечкерек (1926)

Аутопортрет (1908), уље на картону

Од оних што прећоше преко Албаније 1915-1916 г.- Јанош Ракић (1922), уље на картону

Опело на острву Виду 1916. године (1916), уље на платну

Бегство Аустро-Мађара из Србије после пораза на Руднику и Сувобору (1916),уље на платну

Село Острово и островско језеро (1916), уље на картону

Долина смрти (1915), акварел

Штраф-експедиција (1916), акварел

Бегство бугара после пораза на Горничеву (1916), уље на платну

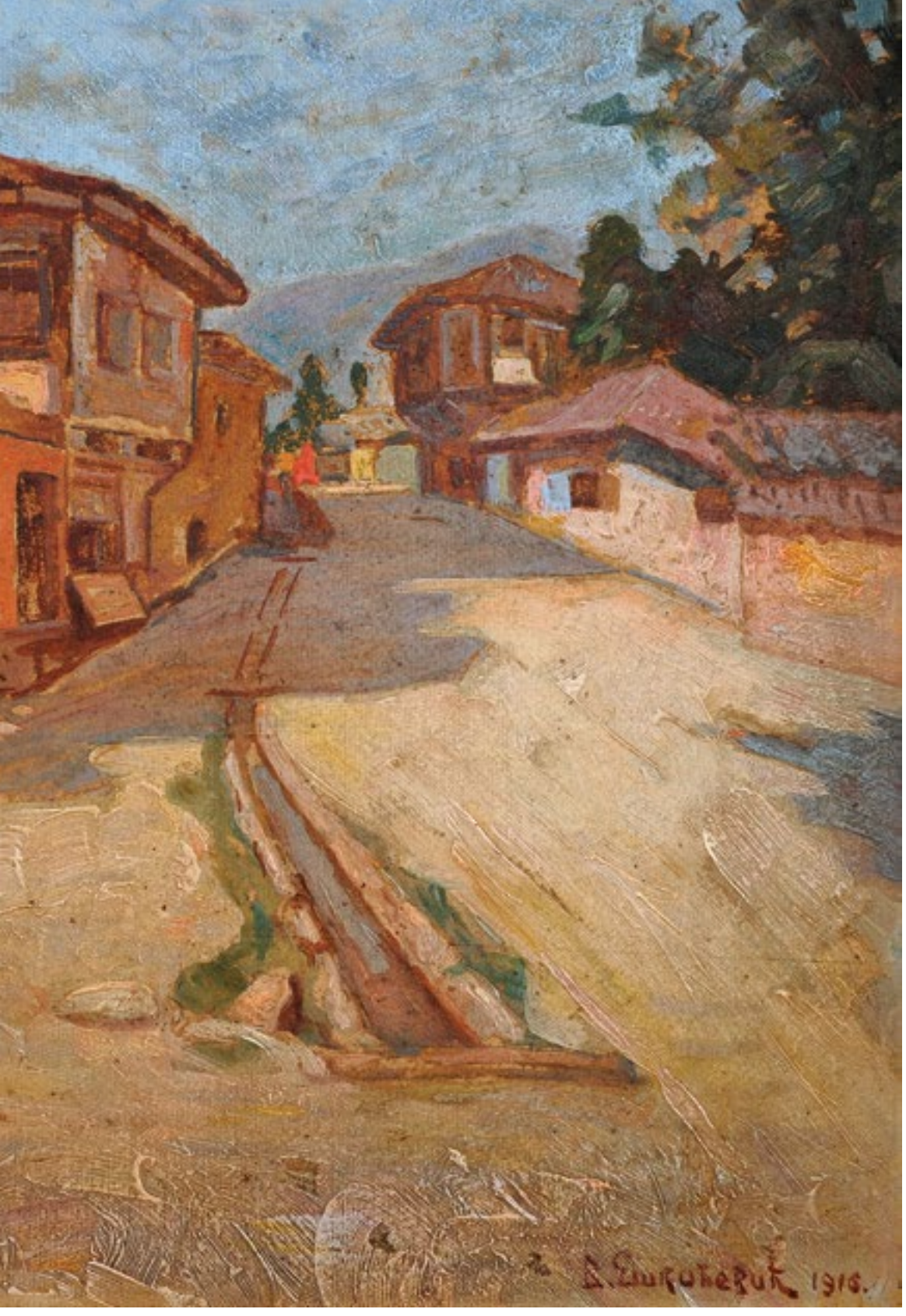

Кућа у селу Гуменце (1916), уље на платну

Кајмакчалан и село Воштарани (1917), уље на платну

Крф (1916), уље на платну

1916

Острво Крф 1916 (1927), уље на платну

Легендарно повлачење српске војске преко Албаније (1916), уље на платну

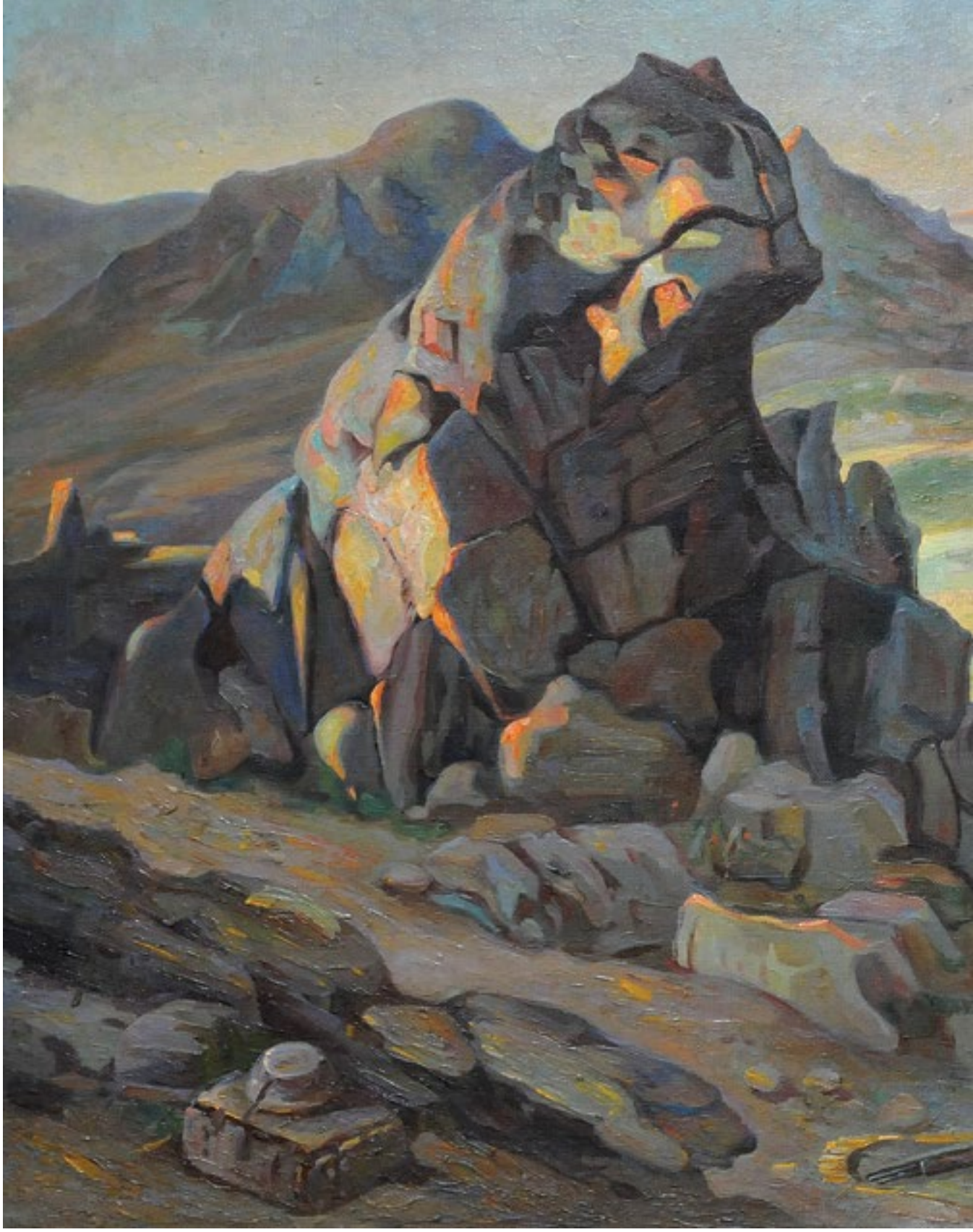

Македонски фронт „Скочивир“ 1916 (1917), уље на платну

После пораза бугаро – германаца на коти 1212 год. 1916 (1917), уље на платну

Бомбардовање Битоља 1918 (1918), уље на картону

Попова кућа у селу Воштарани испод Кајмакчалана (1916), уље на картону

Македонски мотив (Комитска кућа у селу Гуменце) (око 1927), уље на картону

Српска коњица (1917), уље на платну

Кајмакчалан и село Воштарани (1916), уље на картону

Острво Крф (1916), уље на картону

Via Appia antica (1916), уље на картону

Grotte Azzurre (1916), уље на картону

Costa azzura (1916), уље на картону

Сеоска школа у селу Воштарани (1917), уље на картону

Касета за боје Васе Ешкићевића

Палета Васе Ешкићевића

КАТАЛОГ:

Ратне скице Васе Ешкићевића које се налазе у Рукописном одељењу Матице српске РОМС М.10449.

1. Скица 1
   Оловка на папиру, 7,5 x 8,2 cm
   Без сигнатуре
   РОМС М.10449/1

2. Скица 2 (1932)
   Оловка на папиру, 12 x 10 cm
   Сигнатура: д. л. ћ.: *В Е 1932*
   РОМС М.10449/2

3. Скица 4
   Акварел,11,5 x 8 cm
   Сигнатура: д. д. ћ.: *В.Ешкићевић*
   РОМС М.10449/4

4. Скица 5
   Оловка на папиру, 7 x7,3 cm
   Без сигнатуру
   РОМС М.10449/5

5. Скица 8
   Туш на папиту, 11,7 x 5,5 cm
   Без сигнатуре
   РОМС М.10449/8

6. Скица 9
   Оловка на папиру 10,4 x 12 cm
   Без сигнатуре
   РОМС М.10449/9

7. Скица 10 (1916)
   Оловка на папиру, 14 x 19,8 cm
   Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е Острово 1916/ Кајмак-чалан срп. граница*
   РОМС М.10449/10

8. Скица 11
   Оловка на папиру, 17 x 11 cm
   Без сигнатуре
   РОМС М.10449/11

9. Скица 12 (1916)
   Оловка на папиру 17 x 11 cm
   Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић Крф/ 1916*
   Друга страна: без сигнатуре
   РОМС М.10449/12

10. Скица 13
    Оловка на папиру, 13 x 19,4 cm
    Без сигнатуре
    РОМС М.10449/13

11. Скица 14
    Оловка на папиру, 14,4 x 19,4 cm
    Без сигнатуре
    РОМС М.10449/14

12. Скица 15 (1916)
    Оловка на папиру, 17 x 11 cm
    Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е Крф 12. јуна 1916*
    Друга страна: Без сигнатуре
    РОМС М.10449/15

13. Скица 16
    Оловка на папиру, 14,8, x 18,5 cm
    Без сигнатуре
    На полеђини: *Да је ком се допасти*
    РОМС М.10449/16

14. Скица 17
    Оловка на папиру, 15 x 18,5 cm
    Без сигнатуре
    РОМС М.10449/17

15. Скица 18 (1916)
    Оловка на папиру, 11 x 17 cm
    сигнатура: д. д. ћ.: *Крф 12-1916/ В Е*
    РОМС М.10449/18

16. Скица 20 (1916)
    Оловка на папиру, 19,2 x 14,2 cm
    Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е 1916-21-XII/ Мост Војвода Мишић/ на Црној реци код Брода*
    РОМС М.10449/20

17. Скица 21 (1918)
Оловка на папиру, 15,4 x 21,7 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Е/ Воштарани 1918.*
РОМС М.10449/21

18. Скица 23 (1917)
Акварел, 7,5 x 11 cm
Сигнатура: д. с. ћ.: *В Ешкићевић/ 1917*
РОМС М.10449/23

19. Скица 25 (1915)
Оловка на папиру, 18 x 12 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Подгорица, 2/XII 1915/ В Ешкићевић*
РОМС М.10449/25

20. Скица 27 (1929)
Оловка на папиру, 20 x 16,8, cm
Сигнатира: д. с. ћ.: *Сарајево, јуни 1929 Кошева В Е*
РОМС М.10449/27

21. Скица 32 (1915)
Оловка на папиру, 11,5 x 19 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Рожај 20/XI 1915*
РОМС М.10449/32

22. Скица 35 (1915)
Оловка на папиру, 19 x 12 cm
Сигнатура: д.с. ћ.: *Андријевица 25/XI 1915 В Ешкићевић*
РОМС М.10449/35

23. Скица 36 (1915)
Оловка на папиру, 18,5 x 12 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *Беране/ 24/XI 1915/ В Ешкићевић*
РОМС М.10449/36

24. Скица 37 (1915)
Оловка на папиру, 19 x 12 cm
Сигнатура: д.д.ћ.: *Подгорица/ 11/XII-1915 В Ешкићевић*
РОМС М.10449/37

25. Скица 38 (1915)
Оловка на папиру, 19 x 12 cm
сигнатура: д. д. ћ.: *Подгорица/ 2/XII-1915/ В Ешкићевић*
РОМС М.10449/38

26. Скица 40, (1916)
Оловка на папиру, 12 x 19 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *С Ђовани ди мер/ В Ешкићевић 5/I 916*
РОМС М.10449/40

27. Скица 41 (1916)
Оловка на папиру, 14,4 x 19,3 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е д Врбена 1916/ (Бугарски ровови)*
РОМС М.10449/41

28. Скица 42 (1916)
Оловка на папиру, 11 x 17 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Крф/ острво Лазарет 1916*
РОМС М.10449/42

29. Скица 43 (1916)
Оловка на папиру, 14,2 x 19,2 cm
Сигнатура: д. д. ћ.*:В Е/ Село Броди/ 1-XII-1916*
РОМС М.10449/43

30. Скица 44 (1916)
Оловка на папиру, 14,2 x 19,2 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е 1916/ полазак резерве 8. октобар (*Кајмакчалан*)*
РОМС М.10449/44

31. Скица 45 (1916)
Оловка на папиру, 19,2 x 14,2 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *1916 В Е/ Д. Дервена разрушена црква на којој је била бугарска/ осматрачница*
РОМС М.10449/45

32. Скица 47 (1916)
Оловка на папиру, 14,2 x 19,2 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић/ Д Врбена нов 1916*
РОМС М.10449/47

33. Скица 48 (1916)
Оловка на папиру, 19,2 x 14,2 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е Соровић/ 1916/ Стара православна црква/ у Соровићу. Кула је у порти црквеној/ где је и гробље, а црква је ниска кућа одељена.*
РОМС М.10449/48

34. Скица 54
Оловка на папиру, 17 x 11 cm
Без сигнатуре
РОМС М.10449/54

35. Скица 57 (1915)
Акварел, 19 x 12 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Подгорица/ В Ешкићевић XII-1915*
РОМС М.10449/57

36. Скица 58 (1915)
Оловка на папиру, 19 x 12 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: П*одгорица/ 10/XII-1915/ В Ешкићевић*
РОМС М.10449/58

37. Скица59 (1915)
Оловка на папиру, 12 x 19 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *Подгорица/ В Ешкићевић/ 1915*
РОМС М.10449/59

38. Скица 63 (1918)
Оловка на папиру, 16 x 21,5 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *31 јула; д. д. ћ. В Е Битољ /1918.*
РОМС М.10449/63

39. Скица 67 (1917)
Оловка на папиру, 19,5 x 12 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е/ Солун 1917*
РОМС М.10449/67

40. Скица 68 (1918)
Оловка на папиру, 14 x 18,5 cm
Сигнатура: д. л. Ћ: *В Е/ Воштарани 1918*
РОМС М.10449/68

41. Скица 71 (1917)
Акварел, 25 x 18,5 cm
Сигнатура: д. с. ћ.: *В Ешкићевић 1917 Село Маково*
РОМС М.10449/71

42. Скица 73 (1917)
Оловка на папиру, 18,5 x 25 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Е Чуке 1917*
РОМС М.10449/73

43. Скица 76
Фотографија, акварел, 15 x 23 cm
Без сигнатуре
РОМС М.10449/76

44. Скица 78
Оловка,11,2 x 17 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Крф 1916*
РОМС М.10449/78

45. *Лада*
Каталог тринаесте изложбе, Београд 1930
РОМС М.10449/82

46. *Изложба старог српског сликарства у Војводини и*
VI југословенска уметничка
Приређене у Новом Саду јуна 1927
РОМС М.10449/83

47. *Каталог/*
изложбе ратних сликара/ са македонског фронта/ акад. сликара/ Васе Ешкићевића/ ратног сликара штаба I – ве/ срп. армије В. Бечкерек/ 1926.
РОМС М.10449/84

48. *Улазница/*
За уметничку изложбу ратних сликара/ са македонског фронта/ цена 5 круна
РОМС М.10449/85

49. *Корице нотеса*
Скице
РОМС М.10449/86

50. *Аутопортрет* (1908)
Уље на картону, 42,5 x 30,5 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В. Ешкићевић*
На полеђини: *Васа Ешкићевић/ (аутопортре)/ петроград/ 1908/ цена/ 10.000 дин*
Инв. бр. ГМС/У 1275
Галерија Матице српске, Нови Сад

51. *Опело на острву Виду 1916. године* (1916)
Уље на платну, 120 x 230 cm
Сигнатура на полеђини
Српска читаоница у Иригу

52. Б*егство Аустро-Мађара из Србије после пораза на Руднику и Сувобору* (1916)
Уље на платну, 110 x 220 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић.*
На полеђини: *Бегство Аустро-Мађара из Србије после пораза на Руднику и Сувобору у новембру и децембру 1914. године (Мишићева офанзива)*
Српска читаоница у Иригу

53. *Село Острово и островско језеро* (1916)
Уље на картону, две спојене слике, 22 x 60 cm
На полеђини: *Македонија/ Село Острово/Село Острово и островско језеро са островским/ висовима („Пиперка“ Чеган.) – место где је/ почела српска офанзива 1-ог септембра 1916. год/. против Бугара и Немаца. Славни српски војсковођа Ж.Мишић војвода/ који је командовао првом Српском армијом овде,/ пробио је бугарски фронт на два места код села/ Горничева, заробио 65 бугарски топова и натерао/ бугаре у дивље бегство. Бугарском војском која је/ овде потучена и у паничном страху бежала у највећем/ нереду чак иза Битоља у правцу Прилепа, командовао је/ бугарски генерал Бајацијев. Сликано у септембру месецу/ 1916.г у селу Острову/ Васа Ешкићевић/ акад.сликар, ратни сликар/ штаба I-ве српске/ армије*
Српска читаоница у Иригу

54. *Долина смрти* (1915)
Акварел, 29 x 43 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Ешкићевић*
На полеђини: *Долина смрти./ Заробљени аустро-угарски војници после пораза на Сувобору и Руднику 1914. у новембру*
Српска читаоница у Иригу

55. *Штраф-експедиција* (1916)
Акварел, 29 x 43 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Ешкићевић 1916*
На полеђини: *Бегство аустро-угарске војске из Србије после пораза на Руднику и Сувобору 1914 год.*
Српска читаоница у Иригу

56. *Бегство бугара после пораза на Горничеву* (1916)
Уље на платну, 35 x 51 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић 1916*
Српска читаоница у Иригу

57. *Од оних што прећоше преко Албаније 1915-1916 г.- Јанош Ракић* (1922)
Уље на картону, 38 x 30 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Ешкићевић 1922.*
На полеђини: *Од оних што/ прећоше преко Албаније/ 1915-1916 г./ Јанош Ракић Из села Црнаљевци среза Сврљиш-/ког округа Нишког./ Војник I-огпрекобројниг комбинованог/ пука моравске дивизије./ В. Ешкићевић 1922.*
Српска читаоница у Иригу

58. *Кућа у селу Гумење* (1916)
Уље на платну, 38 x 28 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић 1916.*
На полеђини: *Македонија/ сеоска кућа у селу Гумење/ (између Ђевђелије и јенице вар-/дара). В. Ешкићевић/ ратни сликар штаба/ I српске армије/ 1916.*
инв. бр. КИ-5064.
Музеј града Новог Сада

59. *Кајмакчалан и село Воштарани* (1917)
Уље на платну, 67x42 cm
Сигнатура: д. д. ћ: *В Ешкићевић 1917.*
На полеђини: *Македонија/ Кајмакчалан./ и село Воштарани./ Освојили су га дринци и дунавци/ септ.1916. (дринска и дунавска дивизија)/ под командом/ ђенерала Милоша Васића команданта III-ће армије/. Васа Ешкићевић рат. сликар I арм/ 1917.*
инв. бр. КИ-5063
Музеј града Новог Сада

60. *Крф* (1916)
Уље на платну, 50 x 104 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Ешкићевић 1916*
На полеђини: *О Крф.../ 1916 год.*
Инв. бр. ВМ 11192
Војни музеј Београд

61. *Острво Крф 1916* (1927)
Уље на платну, 30 x 68 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В. Ешкићевић 1916*
На полеђини: *Острво Крф./ Место боравка Српске војске после повлачења преко албаније у нов./ и децембру 1915 г. место туге за поробљеном отаџбином...место/ спремања страшне освете над немцима, аустријанцима и/ бугарима, која је извршена на Горничеву 1-ог септ. 1916 год. Кајмак-/ чалану, Броду, Груништу, у коту 1212, а довршена на Соколу/, Ветернику и Добром Пољу 1918 год./ На успомену и пријатељско сећање/ Г. М. Петровићу, ђенералу/ В. Ешкићевић/ акад. сликар 1927.*
Инв. бр. ВМ 1176
Војни музеј Београд

62. *Легендарно повлачење српске војске преко Албаније* (1916)
Уље на платну, 100 x 125 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В Ешкићевић 1916*
На полеђини: *Легендарно повлачење/ српске војске преко Албаније/ „за Драч и Валону“ 1916 г / В Ешкићевић рат. сликар I-ве/ српске армије*
Инв. бр. ВМ 11283
Војни музеј Београд

63. *Македонски фронт „Скочивир“ 1916* (1917)
Уље на платну, 76 x 120 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В. Ешкићевић 1917*
На полеђини: *Македонски фронт./ „Скочивир“/ Место крвавих бојева и/ славних победа српске/ војске при прелазу Црне/ реке и крастави чука,/ заузеће Петалина/ и Грунишког виса,/ на коме је при јуришу и заузећу/ виса погинуо бесмртни јунак/ војвода Вук (пуковник Војин/ Поповић) – командант/ добровољаца 1916 г./ Овде је био и штаб I -вр арми-/је. Васа Ешкићевић/ ратни сликар/ штаба I -ве српске/ армије 1916-1917 г.*
Инв. бр. ВМ 11120
Војни музеј Београд

64. *После пораза бугаро – германаца на коти 1212 год. 1916* (1917)
Уље на платну 63 x 91 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Васа Ешкићевић 1917.*
На полеђини: *После пораза/ бугаро – германаца/ на коти 1212/ 1916 год./Васа/ Ешкићевић/ Врбена - Солун 1917*
Инв. бр. ВМ 10838
Војни музеј Београд

65. *Бомбардовање Битоља 1918* (1918)
Уље на картону, 100 x 125 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В Ешкићевић 1918*
На полеђини: *Македонија. Бомбардовање Битоља 1918. В Ешкићевић ратни сликар I -ве српске армије*
Инв. бр. ВМ 11134
Војни музеј Београд

66. *Попова кућа у селу Воштарани испод Кајмакчалана* (1916)
Уље на картону, 28,5 x 37,5 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В.Ешкићевић*
На полеђини: *Македонија/ попова кућа у сели/ воштарани/ (испод кајмакчалана)/ Васа Ешкићевић/ ратни сликар/ штаба I армије*
Инв. бр. ГМС/У 1976
Галерија Матице српске, Нови Сад

67. *Македонски мотив (Комитска кућа у селу Гуменце)* (око 1927)
Уље на картону, 20,4 x 27 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *В. Ешкићевић*
На полеђини: М*акедонски мотив/ (сеоска кућа у селу Гуменце)/ Врло штованој Госпођи беби Дра.лазе/ Марковића прилоком 22 ге годишњице брачног/ живота, а у знак поштовања./ ВЕшкићевић/ акад. сликар/ Нови Сад 1/XII 1927 год/ на дан уједињења Војводине са Србијом*
Доле лево: Село Гуменце је 1912 год. освојила Српска војска/ од Турака, али је при деоби уступљено грцима./ У Време турске владавине у овој кући одседавао је/ Војвода Бабунски када је са својим четницима прелазио/ у Турку да брани своју браћу од Турака и бугарских/ комита, а 1916 г. У овој кући било је превијалиште/ I српске армиј. Сви сељани и данас зову/ ову кућу: „Комитска кућа“. В.Е.
Инв. бр. ГМС/У 3322
Галерија Матице српске, Нови Сад

68. *Српска коњица* (1917)
Уље на платну, 75,5 x 110 cm
Сигнатура: д. д. ћ.: *Васа Ешкићевић 1917.*
На полеђини: *Ратни сликар српске/ Армије/ Васа Ешкићевић/ Српска коњица поклон ГИОНСАПВ*
Инв. бр. ГМС/У 4174
Галерија Матице српске, Нови Сад

69. *Кајмакчалан и село Воштарани* (1916)
Уље на картону, 35,3 x 65,6 cm
Сигнатура: д. д. л.: *V. Eškićević 1916*
На полеђини: *Makedonija/ Vasa Eškićević-ratni slikar I ve armije/ Kajmak-čalan i selo Voštarani – Mesto velikih srpskih pobeda/ 1916.*
Инв. бр. ГМС/У 4350
Галерија Матице српске, Нови Сад

70. *Острво Крф* (1916)
Уље на картону, 28,5 x 36,5 cm
Без сигнатуре
Инв. бр. ГМС/П 844
Галерија Матице српске, Нови Сад

71. *Via Appia antica* (1916)
Уље на картону, 21,8 x 30,3 cm
Сигнатура: д. д. ћ. *В.Ешкићевић 1916*
На полеђини: *Roma/ „via Appia* A*ntica/ Roma/ "Via Appia Antica" V. Eškićević/ 1916.*
Власник: Зоран Радић, Нови Сад

72. *Grotte Azzurre (Roma)* (1916)
Уље на картону, 20,5 x 27 cm
Сигнатура: д. д. ћ. *В Ешкићевић*
На полеђини: *В.Ешкићевић Рим 1916./ Grotte Azzurre/ Roma via Appia*
Власник: Зоран Радић, Нови Сад

73. *Costa azzura* (1916)
Уље на картону, 33 x 45,2 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В. Ешкићевић*
На полеђини: *V. Eškićević 1916/ Costa azzura*
Власник: Јован Мандић, Нови Сад

74. *Сеоска школа у селу Воштарани* (1917)
Уље на картону, 32 x 39 cm
Сигнатура: д. л. ћ.: *В. Ешкићевић 1917*
На полеђини: *Македонија./сеоска школа/ у селу Воштарани/ (испод Кајмакчалана.)/ В. Ешкићевић/ 1917./ ратни сликар Іве армије.*
Власник: Никола Лаличић, Нови Сад

75. Касета за боје Васе Ешкићевића
дрво, метал
6 x 29,6 x 22 cm (затворено)
инв. бр. СЗПБ Д 3691/1
Спомен-Збирка Павле Бељански, Нови Сад

76. Палета Васе Ешкићевића
дрво, метал, 20,6 x 27,6 cm
инв. бр. СЗПБ Д 3691/2
Спомен-Збирка Павле Бељански, Нови Сад

Скраћенице:
д. д. ћ. доле, десно, ћирилица
д. л. ћ. доле, лево, ћирилица
д. с. ћ. доле, средина, ћирилица

Захваљујемо установама, музејима и појединцима који су нам несебично помогли на реализацији ове изложбе позајмљујући предмете из својих фондова. Посебно захваљујемо колегама на предусретљивости и подршци.

Рукописном одељењу Матице српске,

Српској читаоници у Иригу,

Галерији Матице српске,

Спомен – збирци Павле Бељански,

Заводу за заштиту споменика културе града Београда,

Историјском музеју Србије

Народном музеју Краљево,

Војној академија ЦБВНДИ,

Зорани Војновић,

Драгану Марјановићу,

Милици Радошевић,

Зорану Радићу,

Јовану Мандићу,

Николи Лаличићу.

Радован Бунарџић

др Мирко Пековић

Гордана Буловић

Бранислав Станковић

Публикацију издају
СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ВОЈНИ МУЗЕЈ БЕОГРАД
МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА
НАРОДНИ МУЗЕЈ ШАБАЦ

Одговорни уредник
Душан ОТАШЕВИЋ

Уредници
Весна ЈОВИЧИЋ
Мирко ПЕКОВИЋ

Рецензије
Драгољуб ЖИВОЈИНОВИЋ
Потпуковник Иван МИЈАТОВИЋ

Изложбу приређују

ВОЈНИ МУЗЕЈ БЕОГРАД, МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА, НАРОДНИ МУЗЕЈ ШАБАЦ, РУКОПИСНО ОДЕЉЕЊЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ, СРПСКА ЧИТАОНИЦА У ИРИГУ, ГАЛЕРИЈА МАТИЦЕ СРПСКЕ,

СПОМЕН – ЗБИРКА ПАВЛЕ БЕЉАНСКИ, ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ ГРАДА БЕОГРАДА,

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО, ВОЈНА АКАДЕМИЈА ЦБВНДИ,

ГАЛЕРИЈА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

Стручни сарадници на организацији изложбе
Рада МАЉКОВИЋ
Јелена МЕЖИНСКИ МИЛОВАНОВИЋ

Лектура и коректура
Лидија МУСТЕДАНАГИЋ (за текст Г. Буловић)
Љубица МАРЈАНОВИЋ (за текст М. Игњатовић)

Фотографија
Феђа КИСЕЛИЧКИ

Техничка реализација
Драгана СТОЈАНОВИЋ
Данило КРУШИЋ
Милан ЈАЗИЋ
Горан ВИТОРОВИЋ
Стојан ПРЕДОВИЋ
Саша РЕНДИЋ
Милош САВИЋ

Штампа
„REBEL CREATIVE“, Нови Сад

Тираж 400

CIP- Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

75.071.1:929 Eškićević V. (083.824)

ЕШКИЋЕВИЋ, Васа, 1867-1933

Немојте нас заборавити / [текст Гордана Буловић; фотографије Феђа Киселички]. - Београд : Српска академија наука и уметности : Војни музеј ; Нови Сад : Музеј града Новог Сада ; Шабац : Народни музеј, 2014 (Нови Сад : Rebel Creative). - [129] стр. : илустр. ; 24 cm. - (Галерија Српске академије наука и уметности ; 131)

Биографски подаци о уметнику. - Тираж 400.

ISBN 978-86-7637-079-5

а) Ешкићевић, Васа (1867 - 1933) - Сликарство - Изложбени каталози

COBISS . SR - ID 290111239